

PENDİK TOPLANTILARI I

DEMOKRATİKLEŞMENİN EŞİĞİ:
YEREL YÖNETİMLER REFORMU

PENDİK TOPLANTILARI I

DEMOKRATİKLEŞMENİN EŞİĞİ: YEREL YÖNETİMLER REFORMU

Koordinatör
Kenan Çamurcu

Danışma Kurulu
Hulusi Şentürk
İbrahim Ciminli
Osman Danış
Salih Kenan Şahin
Sami Şimşek
Yusuf Şahin

Medya İletişim
Ekrem Okutan

Organizasyon
Ahmet Hilmi Arısoy
Kemal Kaya

Yayına Hazırlık
Ayser Saltı

Teknik hizmetler
Yusuf Kaya

Demokratikleşmenin Eşiğı: Yerel Yönetimler Reformu kitabı, 25 Ağustos 2003, Çarşamba günü Pendik'te gerçekleştirilen buluşmanın konuşmalarından oluşmaktadır.

DEMOKRATİKLEŞMENİN EŞİĞİ:
YEREL YÖNETİMLER REFORMU

Ahmet İsvan
İstanbul Belediye Başkanı (1973-1977)

Etyen Mahçupyan
Siyasetbilimci, yazar

Prof. Dr. Bilal Eryılmaz
Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi, Başbakanlık Danışmanı

Ali Bulaç
Sosyolog, yazar

Prof. Dr. Edibe Sözen
İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Korel Göymen
Sabancı Üniversitesi Öğretim Üyesi

Erol Kaya
Pendik Belediye Başkanı

Sunuş

1994 yılında Pendik Belediyesi'nin yönetimini devraldığımızdan bu yana kentsel dönüşümün kültürel, sosyal ve entelektüel dönüşümden bağımsız olmadığını savunuyoruz. HABITAT II ve sonrasındaki kentsel sürdürülebilirlik tartışmalarında ortaya konan dayanaklara bakıldığında çıkış noktamızın ne denli doğru ve yerinde olduğu görülecektir. Aşırı göç ve kontrolsüz nüfus artışının yol açtığı tüm sorunları yaşamış olan Pendik, gündelik hayatın sürdürülmesinde bile zorluklarla karşılaşılan günlerden bugünkü gelişmişlik düzeyine ulaşabildiyse bunu söz konusu bakış açısının doğrulanması olarak okumak gerekir.

1994-2003 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz sosyal çalışmalar ve kültürel etkinliklerle Pendik'in kentsel dönüşümünü kentlilik bilincinin oluşturulması temeline oturttuk. Altyapı çalışmaları sayesinde kendine hayat alanı bulan sosyal yaşam, bu yıllar boyunca sürdürdüğümüz etkinliklerle gelişti ve kalite kazandı.

Pendik, İstanbul'un genelinde olduğu gibi artık kentsel hayatın kayıplarını büyük oranda geri kazanmış bulunmaktadır. Bundan sonraki çabalarımız kültürel ve sosyal yaşamın geri kazanılmasının tamamlanması yönünde olacaktır.

Eski anlayışların değiştiği ve artık ülkelerin değil şehirlerin öne çıktığı günümüzde kentlilik bilincinin geliştirilmesi kentin ekonomik, kültürel, sosyal ve entelektüel sıçrayışını gerçekleştirmesinin ön şartıdır. Pendik Belediyesi olarak bu trendin farkındayız ve AB üyeliğine yürüyen Türkiye'de yeni yerel siyasetin tüm gereklerini uygulama azmindeyiz.

Pendik Toplantıları, 1994'ten bu yana kentte yaşam kalitesini yükseltme arayışlarına cevaplar bulmaya çalıştığımız zeminler olan diğer tüm etkinliklerimize eklenen yeni bir halkadır. Bu toplantılar sayesinde Türkiye'nin yenilenmesi sürecinde büyük önem taşıyan yerel bilginin üretilmesine Pendik'ten katkıda bulunmayı amaçlıyoruz.

Pendik Toplantıları, Türkiye'nin ajandasındaki acil gündem başlıklarının ülkemizin seçkin entelektüelleri, bilim adamları ve aydınlarının bakış açılarıyla ele alınıp değerlendirilmesine imkan tanıyor. Bu birikimi kitaplaştırıp konuyla ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşlara göndererek katkımızın amacına ulaşmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Bu ve benzeri girişimlerin Türkiye'nin her bakımdan yeniden yapılanmasında kendi mütevazı katkısını sunarak yararlı olmasını diliyorum.

Erol Kaya

Pendik, Eylül 2003

Pendik Belediyesi 1994'ten bu yana Türkiye'nin çeşitli konuları üzerine Pendik'te beyin fırtınası toplantıları düzenliyor. İstanbul'un turizm ve kültür akıllarından biri olmaya aday Pendik, İstanbul'un kentsel sorunları kadar Türkiye ölçeğindeki sorunlarla da kesintisiz biçimde karşı karşıya geliyor. Bu nedendir ki, kendimizi Pendik'le sınırlamayıp İstanbul'un sorunlarını da çalışıyor, giderek Türkiye'nin demokratikleşmesi, yerel siyasetin gelişmesi ve kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması konularında devam eden çalışmalara katkı sunuyoruz.

Pendik Toplantıları, kentimizin ve ülkemizin sorunlarına Pendik'ten üretilmiş bilgi olarak katkı sunabilirse amacına ulaşmış sayılacaktır.

Pendik Toplantıları'nın "Demokratikleşmenin Eşiği: Yerel Yönetimler Reformu" başlıklı buluşmasında Türkiye'nin güçlü merkezi devlet, güçsüz yerel yönetim modeliyle modern dünyada daha fazla yol alıp alamayacağını konuşacağız. Bunun demokratikleşmeyle ilintisini ele alacak ve nasıl bir yerel yönetim yapılanmasının ülkenin küresel yarışta yerini alabilmesini sağlayacağını tartışacağız.

Toplantımızı onurlandıran konuklarımızı kısaca tanıtırsak;

Etyen Mahçupyan

1950 İstanbul doğumlu. Robert Kolej'i 1968'de, Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği'ni 1972'de bitirdi. Boğaziçi Üniversitesi'nde ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü'nde master yaptı. 1977-1980 yılları arasında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde asistanlık yaptı. 80 sonrasında ticaret uğraşmaya başlayan Mahçupyan bu arada çeşitli kitaplar ve makaleler yazdı. Etyen Mahçupyan 1996'dan itibaren Radikal Gazetesi'nin köşe yazarları arasında yer aldı. Halen Zaman gazetesi yazarıdır.

Mahçupyan'ın "İdeolojiler ve Modernite", "Osmanlı'dan Postmoderniteye", "Türkiye'de Merkezîyetçilik: Devlet ve Din", "Radikal yazıları 1", "Radikal yazıları 2", "Radikal Yazıları 3- Yönetemeyen Cumhuriyet" adlı kitapları bulunuyor.

Ali Bulaç

1951 Mardin doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Mardin'de, yüksek öğrenimini İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü (1975) ve İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde (1980) yaptı. 1976'da Düşünce Dergisi ve Düşünce Yayınları'nı, 1984'te İnsan Yayınları'nı kurdu. 1987 yılında Zaman Gazetesi'nin kurucuları arasında yer aldı ve bir yıl gazetenin İstanbul bürosunun sorumluluğunu yürüttü. 1985-1992 yılları arasında Kitap Dergisi'ni yönetti. Çeşitli dergilerde, Milli Gazete, Yeni Devir, Yeni Şafak ve Zaman Gazetesi'nde çok sayıda yazı ve araştırmaları yayımlandı. 1988'de Türkiye Yazarlar Birliği "Fikir Ödülü"nü aldı. Halen Zaman gazetesinde günlük yazılar yazmaktadır.

Bulaç'ın kitapları şunlardır: Modern Ulus Devlet, Çağdaş Kavramlar ve Düzenler, Kutsala, Tarihe ve Hayata Dönüş, Din ve Modernizm, Din Felsefe Vahiy Akıl İlişkisi, Modernizm İrtica Sivilleşme, İslam ve Demokrasi, İnsanın Özgürlük Arayışı, İslam Dünyasında Düşünce Sorunları, İslam ve Fanatizm, İslam Dünyasında Toplumsal Değişme, Bir Aydın Sapması, Nuh'un Gemisine Binmek, Ortadoğu'dan İslam Dünyasına, Tarih Toplum Gelenek, İslam ve Fundamentalizm

Edibe Sözen

1961 Sivas Gürün doğumlu. 1982 yılında Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden mezun oldu. 1984 yılında, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme Bölümü'nde yüksek lisansını tamamladı. 1989 yılında yine aynı bölümde "Toplumsal Yapı, Değişme ve Toplumsal Kimlik" başlıklı teziyle, doktora unvanını aldı. 1991-1993 yılları arasında Wisconsin Üniversitesi Communication Art bölümünde Honorary Fellow statüsüyle "Sosyal Temsiller Teorisi" ve "İnsan İletişimi" konularında çalıştı. 1994 yılında uygulamalı sosyoloji doçenti oldu. Yazar, 1985'ten beri İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir. 1998-2000 yılları arasında Batı Avrupa'daki üçüncü kuşak Türkler üzerinde entegrasyon ve kimlik çalışmaları yürüttü. 2001 yılında İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde dekan yardımcılığı yaptı. Kent sosyolojisi, medya analizleri, kültürlerarası iletişim ve kimlik konularında uzman olan Sözen halen İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyeliği ve Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu üyeliği görevlerini sürdürüyor.

Sözen'in kitapları şunlar: Medyatik Hafıza, Demir Kafes'ten Plastiğe Kimliklerimiz, Söylem.

Ahmet İsvan

1923 İstanbul doğumlu. Sümerbank Ticaret müdürlerinden Aziz Bey'in oğludur. Robert Koleji bitirdi. Amerika Birleşik Devletleri'nde tarım öğrenimi gördü. 1956'dan beri Yalova'daki çiftliğinde meyve tarımıyla uğraşiyor. Cumhuriyet Halk Partisi'nin yönetim kadrosunda çeşitli görevler üstlendi. 9 Aralık 1973 tarihinde yapılan yerel seçimlere CHP'den İstanbul belediye başkanı adayı olarak girdi ve kazandı. 11 Aralık 1977 tarihindeki yerel seçimlerde partisine yeniden aday gösterilmedi. Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin (SHP) parti meclisi üyeliğinde bulundu.

İsvan'ın "Başkent Gölgesinde İstanbul" isimli bir kitabı bulunmaktadır.

Prof. Dr. Korel Göymen

1942 İstanbul doğumlu. 1964 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. Doktorasını 1973'te İngiltere'de Leeds Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde tamamladı. 1974-83 ve 1994-2000 yılları arasında ODTÜ'de öğretim üyeliği yaptı.

Çok sayıda ulusal ve uluslararası örgütün üyesi olan Göymen 1994 yılında SHP Ankara Belediye Başkan adayı idi. Halen Sabancı Üniversitesi Öğretim Üyeliği görevini yürütüyor.

Göymen'in kitapları şunlar: Bir Yörel Yönetim Öyküsü, Türkiye'de Kent Yönetimi, Ortaasya Ülkelerinde Yerel Yönetimin Güçlendirilmesi, Yerel Yönetimler: Demokrasi ve Verimlilik Karşı Karşıya mı?

Prof. Dr. Bilal Eryılmaz

1950 Uşak Külköy doğumlu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunu. Yüksek Lisansını "Köy İdareleri'nin Ekonomik İşlevlerinde Etkinlik" adlı teziyle 1980 yılında Ege Üniversitesi İktisat Fakültesinde ve Doktorasını "Bayındırlık Hizmetleri'nin Yürütülmesinde Merkezi İdare-Mahalli İdare İlişkileri" adlı teziyle 1984 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Kamu Yönetimi" alanında tamamladı. 1982-1983 yılları arasında İngiltere Reading Üniversitesi Politika Bölümünde "Merkezi İdare-Mahalli İdare İlişkileri" ve "Bürokrasi" konularında araştırma ve incelemelerde bulundu. 31 Temmuz 1984 tarihinde Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'na "Öğretim Görevlisi", 26 Şubat 1987'de de aynı anabilim dalına "Yardımcı Doçent" olarak atandı. 13.10.1989 tarihinde Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nda "Üniversite Doçenti" unvanını kazandı. 1989-1994 yılları arasında Kamu Yönetimi Bölümü başkan yardımcılığı ve Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerinde bulundu. 1994-1995 yıllarında ise Dokuz Eylül Üniversitesi Ege Bölgesi Uygulama ve Araştırma Merkezi (EBAMER) yönetim kurulu üyeliği görevlerini yürüttü. Eryılmaz, 1996-1999 tarihleri arasında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi dekanlığı görevini yürüttü. Dekanlık görevinden sonra Sakarya Üniversitesinde Rektörlük Danışmanlığı görevine atandı. Halen Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu üyeliği, Kamu Yönetimi Bölümü başkanlığı ve Başbakanlık danışmanlığı görevlerini yürütmektedir.

Hulusi Şentürk : 1994'ten bu yana değişik vesilelerle Türkiye entelijansiyasını Pendik'te biraraya getiriyoruz. Bu süre içinde çok sayıda konuyu ele alma imkanı bulduk. Bu buluşmalar sayesinde kayda değer hacimde ve değerinde birikim üretilmesine ev sahipliği yapmış olmaktan mutluyuz. Pendik Toplantıları bu sürecin devamı niteliğindedir. Bu dönemde de yine çok sayıda ve çeşitli konuyu inceleyeceğiz. Yerel Yönetimler ve Kamu Reformu Yasa Tasarı'sının artık Türkiye'nin gündemine girdiği şu günlerde düzenlediğimiz bu toplantının katkısı olacağını umuyoruz. Pendik Belediyesi olarak, bahsi geçen Tasarı'nın ön çalışması sayılabilecek tartışma ve değerlendirme toplantılarında konuyu tüm yönleriyle ele almıştık. Varılan nihai metni konuyla ilgili çalışmayı yürüten komisyona sunduk. Detaylarını Sayın Bilal Eryılmaz'dan az sonra dinleyeceğimiz hazırlık döneminin sonunda Tasarı sanırım artık Meclis'e sunulacak hale gelmiş bulunuyor. Yasa Tasarısı'nın belediyeleri her bakımdan güç durumda bırakan sorunlara çözüm getireceğini temenni ediyoruz. "Demokratikleşmenin Eşiği: Yerel Yönetimler Reformu" başlıklı bu toplantımızda, aylar süren çalışmalarda bulunmuş bizlerin değerlendirmelerini test edebileceği verimli bir tartışma ortamının oluşacağını düşünüyoruz. Toplantımızın başında tüm katılımcılara Pendik'e hoşgeldiniz diyoruz. Kenan Çamurcu Önce davet sahibi olarak Sayın Başkanımıza söz vermek istiyoruz. Sayın Erol Kaya, 1994 yılından bu yana Pendik Belediye Başkanı. 1994'te başlatılan Pendik'in kentsel ve toplumsal olarak geri kazanılması uğraşısını İstanbul'un, hatta Türkiye'nin sorunlarına yönelik çalışmalarla taçlandırdığını söylemek gerek. Kendisinin yerel yönetimler reformu ve belediyelerde toplam kalite yönetimi konulu iki kitabı yayınlandı. Sayın Kaya, İstanbul Anadolu Yakası belediyelerinin oluşturduğu platformun kurulmasına öncülük eden isimlerin başında geliyor. Bir süredir üzerinde çalıştığı "Türk Cumhuriyetleri Belediyeler Birliği" ise kuruluşunu tamamlamış durumda. Efendim, yerel yönetimler reformu sorununa dair deneyimlerinizi ve bakış açınızı yakınlarda yayınlanmış olan "Yerel Yönetimler ve Kamu Reformu" isimli kitapta topladınız. Toplantımızın çerçevesini de oluşturacak şekilde konuya nasıl baktığınızı aktarabilir misiniz?

Erol Kaya : Herşeyden önce tüm konuklarımıza davetimizi kabul edip toplantıya katıldıkları için içtenlikle teşekkür ediyorum. Bizi şerefliyorsunuz, mutlu kıldınız. Türkiye'nin seçkin entellektüellerini Pendik Toplantıları'nda biraraya getirebildiğimiz için bahtiyarım. Bu toplantıların umduğumuz katkı ve yararı sağlamlasını diliyorum. Konuklarımıza tekrar teşekkür ediyorum. Doğrusu toplantıya katılan değerli konuklarımızın Türkiye'de yerel yönetimlerin ilkesel ve siyasal olarak nasıl bir şekle kavuşturulması gerektiği konusundaki görüşlerini öğrenmek isterim. Malum, Türkiye'de şu anda kamu reformu çalışması yürütülüyor. Merkezi yönetimin yeniden yapılandırılması, yapının daha küçültülmesi ve bakanlık sayısının azaltılıp bakanlıkların taşla teşkilatlarının tamamının kaldırılması gibi konuları içeren tasarı çalışması devam ediyor. Bu süreç içinde İstanbul'da yerel yönetimler reformuyla ilgili benim de katıldığım

bir çalışma daha yapıldı. Bütün bunlar Avrupa Birliği Uyum Yasaları çerçevesinde tartışılıyor. Sorunun bir yanında devletin hassasiyetleri, diğer yanında ise milletin beklentileri var. Bir de dünya gerçekleri var. Problemi bu zorluklar denizinde tartıştığımızı unutmamak gerekir. Yerel yönetimler reformunu konuşmaya başladığımızda karşımıza şöyle bir öncelik listesi çıkıyor: ölçek, yönetime katılım, kaynak, yetki, kamusal hizmetlerin üretilmesi ve diğerleri. Ölçek problemi yerel yönetimlerin yapılandırılmasında belki de çıkış noktası sayılabilir. Bugün 3200 belediye içinde nüfusu 10.000 altında yaklaşık 2000'e yakın belediye var. Kaynak problemini yetki sorunuyla birlikte düşünmek gerekir. Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında kaynak kullanımında dengeli bir paylaşım yoktur. Kamusal hizmetlerin üretilmesinde halk belediyelerden beklenti içinde olmasına karşın merkezi yönetim bunun finansmanını sağlayacak kaynak oluşturulması için yerel yönetimlere yetki devretmiyor. Merkezi yönetimin ürettiği kamu hizmetlerinin oranı % 40-60 civarında. Kaynak kullanımında yerel yönetimlerin kullandığı miktar % 15 iken merkezi yönetimin imkanı %85. Bu eleştirileri yaparken belediyelerin kusurunu görmezden gelmemek gerekir. Biz belediye olarak neredeyse sadece finansmanı sağlamada yetki devrinden söz ediyoruz. Oysa belediyeler kendi bünyelerinde yapmaları gereken rehabilitasyonlara asla zihin yormuyorlar. Belediyeler olarak yetki devri edebiyatı yapıp elimizden gelen reformlara istekli olmamız elbette ki merkezi yönetimin de reforma kuşkuyla bakmasına yolaçıyor. Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması, katılım kanallarının açılması, sivil toplum örgütlerinin akredite hale getirilmesi gibi meseleler yerel yönetimler reformu konulu bir tartışmanın çerçevesi için yeterli parametreleri sunacaktır diye düşünüyorum.

Hulusi Şentürk : Devam edersek; diğer konuğumuz Prof. Dr. Edibe Sözen. Sayın Sözen İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyesi. Kısa bir süre önce aynı fakültenin dekan yardımcılığı görevini yürütüyordu. Hocamız, Pendik'te gerçekleştirilen sosyal doku araştırmaları ve kentlilik bilinci projelerinde yer aldı. Kendisinin kent kültürü, kentlilik bilinci, şehir ve demokrasi gibi konularda yazıları var. Hocam siz de hoşgeldiniz. Sayın Başkan'ın sözünü ettiği "Yerel Yönetimler Reformu Yasa Tasarısı" çalışmalarına siz de katıldınız. Sizce yerel yönetimler reformu ile ulaşılması beklenen ya da umulan sonuç nedir, ne olmalıdır?

Edibe Sözen : Teşekkür ederim. Pendik'te Sayın Başkan tarafından iki yıl önce başlatılan kentlilik bilinci projelerini yürütürken Pendik'e epey gidip geldim. Bu çalışmalar sayesinde Pendik'i yakından tanıma fırsatı buldum. Aynı zamanda süreç içinde Pendik'teki kentsel, sosyal ve kültürel gelişmeyi adım adım izleme imkanım oldu. Sayın Başkan'ın bu "Pendik Toplantıları" ile Pendik'teki fiziksel ve toplumsal çalışmalarını taçlandıracağını düşünüyorum. Burada üretilen bilgilerin Pendik'i aşarak küresel şehir İstanbul için yararlı olacağını düşünüyorum. Hatta Türkiye'nin gündemlerine de katkı sunulmuş olunabilir. Toplantımızın yararlı geçmesini temenni

ediyorum. Bu senenin başında AK Partili belediyeler ve diğer partilerin belediye başkanları tarafından yerel yönetimler taslağı hazırlandı. Uzunca bir çabanın sonunda hükümetin çalışmalarına zemin oluşturacak bir taslak çalışmasına ulaşıldı. Reform girişiminin demokratikleşme ile ilintisi gözönünde bulundurulduğunda, ilk kez Erol Bey tarafından kullanılan ve kendime yakın bulduğum "sosyal belediyecilik" kavramının geliştirilmesini bu çalışmaların ulaşması gereken önemli bir ilke olarak tanımlıyorum. Bu, Avrupa Birliği'ne giriş süreci ile de yakından ilgili bence. Demokrasinin etkinliği ve katılım oranının artması açısından trendler ve trendlere ilişkin politikaların güçlendirilmesi gerekiyor. Yani reel yönetimlerin bir şekilde etkinlik alanının geliştirilmesi gerekiyor. Eğer hata yapmıyorsam, herhangi bir değişiklik yoksa Anayasanın 127. maddesi ile tanımlanan şekliyle Türkiye'de yerel yönetimler şöyle sınıflandırılıyor: belediyeler, büyükşehirler, il özel idareleri ve köyler. Zannediyorum şu anda Türkiye'de 16 tane büyükşehir belediyesi, 3215 adet belediye, 81 il özel idaresi ve 35000 'e yakın da köy bulunuyor. Bütün bu kurumlarda 225.000 temsilci var. Yani yerel yönetimler sadece bu rakamları ilgilendirir gibi gözükse de Türkiye'nin genelini ilgilendiriyor. Çünkü demokratikleşme açısından yerel yönetimler çok önemli ve kent merkezli yaklaşımın eksenini oluşturuyor. Bugün Avrupa Birliği ülkelerine baktığımızda katılımcılığın, çoğulculuğun çok önemli ilkeler olduğunu görüyoruz; çok kültürlülük politikaları, entegrasyon politikaları emansipasyon, yani özgürleşim politikaları, toplumsal cinsiyet değişim siyasetleri çok önemli ve bu siyasetleri uygulayan ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışan yerel idareler öncelikli durumda. Gerçi bu konu ile ilgili uzmanlardan öğrendiğimize göre mesela Fransa'da yeniden merkezleşme yolunda birtakım çabaların olduğu söyleniyor ama buna paralel olarak AB sürecinde temel kriterlerin demokratikleşme ile yerel yönetimler arasında paylaşıldığını da görüyoruz. Şimdi, İstanbul'da hazırlanan taslakta ben de bir sosyolog olarak yer aldım. Hükümleri ve kanuni yönü çok fazla ayrıntılı aktaramayacağım ama bu taslakta belediyeler sistemin temel birimleri olarak tanımlanıyor. Demek ki demokrasiyi gerçek anlamda yerleştirebilecek olan yönetimler yerel yönetimlerdir. Taslak'ta üzerinde sıklıklı durulan bir kavram daha vardı; "yönetişim" ilkesi. Hem dilimize yeni giren hem de yerel idarelerin durumunu ortaya koyan bir ilke bu. Yani yönetişim ilkesi ile katılımcılık oranının artırıldığını ve bunun da zaten Taslak'ta yer aldığını biliyoruz. Zannediyorum bunun karşısında yerindenlik ilkesinin yer aldığını söylememiz mümkün. Yeni yerindenlik herhalde yerel bürokrasinin devam ettirilmesi olarak algılanıyor. O konuyu uzmanlarına belki danışmamız lazım. Şimdi kentlerin sosyolojik anlamda önemli bir özelliği var o da şudur: Demokrasinin gelişip yeşerdiği yerler kentler sadece yaşama alanları veya sosyal alanlar değil, aynı zamanda fikrin, dinin, ahlakın, siyasal düşüncelerin, ideolojilerin, zihniyet dönüşümlerinin de yaşandığı yerlerdir. O yüzden kent merkezlerinde yapılacak olan her türlü çalışma zaten demokrasiye bir katkı olarak görülmelidir. Tabii bunun yanında küreselleşme süreci ile birlikte yeni ortaya çıkan semboller, iletişim alanları, internet, dijital ortamda

iletişim, farklı kültürleri birarada yaşatan unsurlar da kent ve kentte yeşerecek demokrasiyi belirleyecektir. Bugün özellikle ülkemizde temel sorunlardan biri bence kentlilik probleminin henüz çözülmemiş olmasıdır. Benzer problemleri Latin Amerika ülkelerinde de, Asya ülkelerinin bir kısmında da görüyoruz. Mesela beş kişiden dördünün köyde yaşadığını biliyoruz. Amerika ülkelerinde ya da Asya ülkelerinde her üç kişiden birinin kentli olduğunu biliyoruz. Fakat buna rağmen kent özelliğini tam anlamıyla göremiyoruz. Bu ülkeler Türkiye ile aslında benzer özellikler gösteriyor. Yani kent içinde kentli özelliği nedeniyle demokratik taleplerinde kentli özelliğinin görülmediğini, dolayısıyla demokratik taleplerin çıkmadığını görüyoruz. O yüzden ben sadece belediyecilik açısından değil, gerçekten Türkiye’de ihtiyaç duyulan yerel yönetim ilkesinin "sosyal belediyecilik" içerisinde tartışılmasının daha önemli olduğunu düşünüyorum. Bu "sosyal belediyecilik" ilkesinin hemen akabinde, eğer İstanbul merkez alınacaksa, İstanbul’un bir imparatorluk kenti olduğunu ve yerel yönetimler reformunun bu imparatorluk kentine göre uygulanmasının bir ihtiyaç olduğunu ifade etmek istiyorum.

Kenan Çamurcu : Sayın Korel Göymen, Türkiye’de yerel yönetimler dendiğinde akla gelen ilk isimlerden. Kendisi Halen Sabancı Üniversitesi’nde öğretim üyesi olarak görev yapıyor. Sayın Göymen, bir dönem Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı için adaylığı da sözkonusu olmuş bir siyasetçi aynı zamanda. Yerel yönetimlerle ilgili sorunları küresel tartışma başlıkları üzerinden konuşabileceğimiz bir bilimadamı olmanın yanında Türkiye koşullarını da yakından tanıyan bir siyasetçi olarak toplantımıza sunacağı görüşleri dikkatle izleyeceğiz. Siz de hoşgeldiniz Sayın Göymen. Sayın Göymen, siyasetçi yanınızı da gözönünde bulundurursak sizin yerel yönetim reformuna yaklaşımınız nedir?

Korel Göymen : Buraya gelirken bu toplantının anlamının ne olacağını sordum kendime. Bir belediye başkanı ve kadrosunun bizi neden çağırmış olacağını düşündüm. Herhalde genel analizlerin ve çoğu genel sorunlarının saptanması ötesinde Pendik Belediyesi’nin düşünce üreten kadrosunun kendileri için gerekli bir eylem programının en azından ipuçlarını bizden bekliyorlar diye cevapladım sorumu. Bu yaklaşımınızı çok olumlu bir girişim olarak değerlendiriyorum. Bu nedenden ki yerel yönetimler sorununun tartışılacağı böyle önemli bir toplantı için yapılan çağrıyı seve seve geldim. Davetiniz için teşekkür ederim. Sorunun ülke ölçeğinde beklentileri karşılayacak biçimde çözümlenmesinde katkımız olmasından mutluluk duyarım. Sayın Başkan’ın ortaya attığı konular demetinden yola çıkarak ben de bir çerçeve çizmeye çalışayım. Dünyada her şey hızla değişiyor. Bunun içinde devlet kavramı, devletlerin toplumdaki yerleri, devletlerin bireylerle olan ilişkileri değişiyor. Aşağı yukarı bu genellemeye uymayan ilke yok gibi. Biraz evvel sözü edilen "yönetişim" kavramının temel özellikleri arasında yeni bir toplumsal işbirliği var. Yani devletin kendi içindeki değişik kademelerin, aygıtların, yapıların arasındaki ilişkiler;

hem yasal ilişkiler, hem de fiili ilişkiler karşılıklı etkileşime ve değişime uğruyor. Aynı şekilde en az o kadar önemli, belki daha da önemli olan, devletle birey arasında ve devletle yurttaş arasındaki ilişkiler hızla değişiyor. Bütün bunlar da bir boşluk içinde olmuyor. Çeşitli dünya dinamikleri içinde dünyadaki kurumsallaşmalar hızla değişirken küreselleşme çeşitli alanlarda kendini gösteriyor. Türkiye'deki kamu reformunu bu çerçeveye içine oturtmak kanımca mümkün. Yani, Türkiye'de Cumhuriyetin ilk dönemindeki koşullar, sosyal ve ekonomik yapı ve doku değişmiş durumda. Türkiye'nin içinde bulunduğu bölge değişmiş durumda. Türkiye'nin içinde yer aldığı yerel askeri ittifaklar ve ekonomik ilişkilerin temel mantığı değişti. Türkiye'nin üretmiş olduğu kararlar değişti. Buna son dönemde Avrupa Birliği gibi bir bölgesel entegrasyon hareketi içine girme olgusunu da eklemek gerek. Türkiye, Cumhuriyetin başından beri en azından dört tane önemli yapısal değişim geçirmiş bulunuyor. Bir tanesi egemenliğin kaynağındaki değişimdir. İkincisi, devletin şeklindeki değişimdir; çok milletli bir imparatorluktan, yani dini kaynaklardan yoğun olarak esinlenen bir devlet yapısından laik diye tanımlanan bir cumhuriyet yapısına geçilmiştir. Üçüncüsü, son derece az gelişmiş bir iktisadi yapıdan en azından sanayileşme yolunda olan bir yapıya geçilmiştir. Dördüncüsü, kırsal bir toplumdan kentsel bir topluma geçiş olmuş ve yönetim boyutunda da önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. Şimdi bunların tümüne birden baktığımız zaman ve günümüze indirgediğimizde şunu görüyoruz: Türkiye'deki 3215 belediyenin merkezi hükümetle olan ilişkileri sürekli bir değişim içindedir. Koşullar öyle değişmiştir ki, 1960'ların 1950'lerin ve daha öncesinin ilişkilerini ve mesela mesai sisteminin devam edeceğini düşünebilmek bile kanımca mümkün değil. Aynı şekilde devletin bireyle olan etkileşimi de değişmiştir. Bugün Türk toplumunda sivil toplum olgusu ortaya çıkmış, devlet dışı kurumların ve yapıların varlığı oldukça gelişmiştir. Çeşitli zaaflarına karşın gelişmiş bir özel sektör ve bunun getirdiği bir dinamizm sözkonusudur. Bütün bunlar, kamu reformunun genel mantığının yönetim kavramına uygun olarak oluşturulmasını ve toplumsal yeni bir iş bölümünü öngörmektedir. Cumhuriyetin daha ilk yıllarından itibaren yeniden yapılanma ve reform girişimleri gündemdedir. Hatta biraz daha geriye gidersek 1860'lardaki Islahat Komisyonları gibi yapılanmalar Osmanlı Devletinin de değişim gereğini hissettiğini gösterir. Osmanlı her alanda bunun gereklerini o günün koşullarına göre yapmaya çalışmıştır. Şimdi bu yönetim mantığı ve elimizdeki taslaklar devletin kendi içinde bir değişim geçirmesini öngörüyor. Bunu artık eskisinden daha güçlü bir şekilde destekleyebilecek toplumsal ögeler, unsurlar, kesimler ve siyasal güçler var. Bu değişimlerden bir tanesi, yerinden yönetime geçme denemeleridir. Merkezîyetçi yönetimden ve bürokratik yönetim geleneği diye kavramsallaştırılan bir noktadan bugün devletin kendi içinde dekonsantrasyon, yetki devri ve yerinden yönetime doğru geçişin işaretlerini uzun yıllardan beri görüyoruz. Bu iradenin son taslağa da güçlü bir şekilde yansımış olduğunun farkındayız. Belediyeler de her ne kadar kendilerini halka çok yakın hissetseler, uzun yıllardan beri halkın doğrudan temsilcisi olma rolüne soyunmuş olsalar da teknik bakımdan

devletin bir kademesi olduklarına göre bu değişimden paylarına düşeni alacaklardır. Çünkü devletin kademeleri arasındaki ilişkiler değişmektedir. Yetki kaynaklarının kullanımı, karar alma mekanizmaları, aynı şekilde devletin bireylerle olan ilişkileri değişiyor. Yönetişimin bir diğer özelliği, bu toplumsal işbölümü içinde bazı yapıların, görevlerin, işlemlerin ve bununla orantılı kaynakların devletin kendi içinde el değiştirmesine benzer şekilde bazı hizmetlerin ve işlemlerin de devlet yapıları ve kademeleri dışına taşınmasıdır. Yerel yönetimlerdeki özelleştirme örnekleri bir bakıma bu yaklaşımın uygulanmış şekilleridir. Başarılı olup olmamaları bir yana, hatta bunun ötesinde bu uygulamalarla klasik belediyeçilik anlayışının üstlendiği bazı görevlerin özel sektör tarafından ve sivil toplum kuruluşlarınca yürütüldüğünü görüyoruz. Yine, "yönetişim" kavramının beraberinde getirdiği temel ilkelerden bir tanesi de toplumdaki kaynakların tek bir elden kullanılmamasını öngörmesidir. Toplumdaki kaynakların bir miktar verimlilik esaslarını da gözeterek dağıtılmasını, bu kaynakların tam bir saydamlık, açıklık ve hesap verebilirlik içinde kullanılmasını şart koşmasıdır. Bu saydıklarım, yöneticilik kavramının bütünleşmiş örnekleri ve parçalarıdır. Bir başka tartışma, Türkiye’de de, dünya’da da artık temsili demokrasinin, yani 4 yılda, 5 yılda bir sandık başına gidilerek gerçekleştirilen demokrasi oyununun yetersiz olduğudur. Türkiye’nin her tarafında yerel gündem 21, gayri resmi yapılar olarak halk meclisleri, halk konseyleri, kent parlamentosu, meşveret meclisleri gibi doğrudan demokrasi uygulamaları çeşitli adlar altında uygulanıyor. İrili ufaklı hemen her kentte resmi olmayan yapılar ortaya çıkmış bulunuyor. Artık temsili demokrasinin temsili kısmı gerek yeterince temsil yeteneği taşımadığı için, gerekse de temsili olma çabasında bile olursa yetersiz kaldığı için dünyanın çeşitli ülkelerinde demokrasinin başına yeni sıfatlar ekleniyor. Doğrudan demokrasi, katılımcı demokrasi, söylemsel demokrasi, kurumlar demokrasisi gibi yeni kavramlar görüyoruz. İşte yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldıkları sorunların da ve fırsatların bir kısmı da burada ortaya çıkıyor. Yani yerel yönetimler bu katılımcı yapıyı ve temsili demokrasinin yetersizliklerini giderme konusunda imkan ve fırsatlara sahipler. Son bir nokta da şu: bu yeni görev tanımı içinde yalnız görevlerin bir kademededen bir kademeye devredilmesi sözkonusu olmuyor; aynı zamanda görev tanımlarının da değişmesi sözkonusudur. Yani devletin bir kademesi olarak yerel yönetimlerin artık eskiden olduğu gibi klasik hizmetlerle yetinemedikleri ve kendi bölgelerinin her şeyinden sorumlu oldukları bir düzlemde yerel yönetimler tartışması yapıyoruz. Bunun anlamı şudur: yerel yönetimlerin rolü, klasik belediyeçilik tanım ve beklentilerini aşarak artık bölgedeki ekonomik büyümenin sağlanması, ekonomik büyüme dinamiklerinin oluşturulması ve bölgede büyüme koalisyonlarının önderliğinin yapılması gibi ekonomik bazı işlevleri de içermeye başlamıştır. Dolayısıyla bu büyük ve dinamik ortam içinde Türkiye Cumhuriyetinin yeni hükümeti, genelde kamu reformunu, onun içinde de yerel yönetim reformunu gerçekleştirmeye çalışıyor. Hem sorunlar var bu sürecin içinde, hem de kanımca önemli fırsatlar. Teşekkür ederim.

Kenan Çamurcu : Sayın Göymen'e teşekkür ediyoruz. Sayın Ali Bulaç'ı sosyolog ve siyasetbilimci kimliğiyle tanıyoruz. Ayrıca İslam düşüncesi alanında da çok değerli eserleri bulunuyor. Kendisi 80'li yıllardan başlayarak modernizm eleştirisi ve postmodern durum üzerine başlattığı ve katıldığı tartışmalarla haklı bir ün edindi. "Şehir" konusunda da farklı, alternatif ve dikkat çekici metinler okuduk Sayın Bulaç'tan. "Yerel yönetimler reformu" başlığı her ne kadar teknik bir tartışma gibi görünse de aslında felsefi çıkış noktalarından başlayarak toplumsal, tarihsel ve aktüel tüm yönleriyle birlikte değerlendirilmesi gereken bir sorun. Bu toplantıda Ali Bey'in bu bakımlardan hayli desteğini alacağımızı umuyorum. Ali Bey sanıyorum siz yerel yönetimler reformunun demokratikleşmeyle ilintisi üzerine bir şeyler söylemek istersiniz.

Ali Bulaç : Ben de toplantının başarılı geçmesini dilerim. Böyle önemli bir toplantıda Türkiye'nin seçkin isimleriyle birlikte olmaktan çok mutluyum. Sayın Başkan'ı düzenlediği bu toplantı için kutlamak istiyorum. Ayrıca davet için de teşekkür ederim. Şimdi, yerel yönetimlerle merkezi yönetim arasındaki ilişki sanırım bir noktada düğümleniyor. Bu da yerel yönetimler ve belediyelerin idari ve resmi kaynaklar üzerinde tam tasarruf yetkisine sahip olmamalarıdır. Bu konu üzerinde durulması gerekiyor. Bu da uygulamadan ortaya çıkan bir sorun değil. Bizatihi paradigmanın getirdiği bir şeydir. Çünkü ta başından beri belediyeler bir temsil makamı olarak devletin toplumu modernleştirmesinde bir alt birim, bir enstrüman olarak algılanmışlardır. Bu paradigma gözünde devletin temsilini esas alıp çevreyi denklemin dışında tutuyor. Benim kanatime göre sorun burada düğümlenmektedir. Bu sorunun ortaya çıkmasında bir ülkenin kendine özgün özellikleri ne olabilir? Osmanlı'dan Cumhuriyete devlet bir yandan toplumu modernleştirmeye çalışırken diğer yandan da yöresel tepkilerden daima tedirgin olmuştur. Buna karşı tedbirler almayı düşünmüştür. Bu merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiye güvensizlik şeklinde yansımıştır. Çünkü eğer bir toplum ve ulus inşa etme projesi varsa yerel yönetim burada etkili bir enstrüman olarak düşünülür. Haliyle böyle düşünülür. Dolayısıyla da bunların hem yerel huzursuzluklara kaynaklık etmemesi, hem de bu projenin hayata geçmesinde önemli rol oynamaları için yerel yönetimlerin kendi mahalli idari ve resmi kaynakları üzerinde tam tasarruf sahibi olmanın önüne geçilmiştir. Fakat şimdi bütün dünyada bu projenin özellikle 90'lardan itibaren hızla aşılmağa başladığını görüyoruz. Ancak buna rağmen bu çok da sevindirici görünmüyor. Çünkü ulus devlet önce kendini yeni formlar altında yeniden üretmenin yollarını arıyor. Yani yerel yönetimlerin yapısına baktığımız zaman, mesela İstanbul Belediyesi'ni tepeden tırnağa gözden geçirdiğimiz zaman devletin kuruluşunun baz alındığını, onun bir izdüşümü olduğunu görüyoruz. Devlet nasıl örgütlenmişse aslında Belediye de bu şekilde örgütlenmiştir. Şimdi bu örgüt yapısı ve felsefesini gözden geçirmeden, sorgulamadan yerel yönetimlere aşırı yetki verildiği takdirde ulus devlet kendini yerel ölçekte yeniden üretecek ve daha sert bir şekilde ortaya çıkacaktır. Buna dikkat çekmek istiyorum.

İkincisi de bölgesel entegrasyonlar düzeyindedir. Mesela Avrupa Birliği bünyesinde çok verimli tartışmalar var. Orada da Brüksel merkezli 26 ölkeli devasa bir ulus devlet ortaya çıkabilir. Buna da dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şimdi burada belki bazı problemleri ve kavramları gözden geçirmekte yarar var. Bir kere devletin klasik fonksiyonlarını devlete, toplumun asıl ve klasik fonksiyonlarını da topluma bırakmak gerekir. Yani hareket noktası olarak böyle bir paradigmanın kullanışı olabileceğini düşünüyorum. Tarihte devlet hangi fonksiyonları yerine getirmişse ve bunların mutlaka devlete ait olması gerekiyorsa bunlar yine devlete ait olsun. Fakat topluma ait fonksiyonlar devletin uhdesinden çıkarılıp topluma devredilsin. O zaman da yerel yönetimler tek başına bu fonksiyonları yerine getirme gücüne sahip olmaz. Bunun üç saç ayağına dayanması gerektiğini düşünüyorum. Bunlardan bir tanesi bireylerin sorumluluk ve yapabilirlik özelliğine sahip kılınması esasına dayanır. Nitekim 1996 HABİTAT 2 İstanbul'da yapıldı ve buna özellikle dikkat çekildi. İkincisi de sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi ve belediye ile eşgüdüm halinde çalışmalarını icab eder. Üçüncüsü de iş dünyası. Burada iş dünyasını şu anlamda kullanıyorum: iş dünyası belediyenin, devletin ve yerel yönetimlerin halkın kendisinden topladığı vergilerle herkese hizmet verir ve yatırım yaparken bireyler bundan eşit şekilde yararlanmıyor. Yani büyük sermayenin bir kentten yararlanma katsayısı ile sıradan bir vatandaşın, bir memurun, bir işçinin yararlanma katsayısı arasında muazzam bir fark vardır. Yani mesela benim Boğaz Köprüsü'nden istifade etmemle büyük bir ithalatçı veya ihracatçı firmanın yararlanması arasında fark var. Mukayese bile kabul etmez. Fakat aslında ikimiz de yurtdaşlar olarak neredeyse eşit düzeyde hizmete katılıyoruz. Bu adaletsiz bir külfet dağılımıdır. İş dünyası eğer buna katılacaksa kentten yararlanması oranında katılması gerekir. Onların sorumluluk ve külfetlerinin daha çok olması gerekir. Son olarak Avrupa Birliği mevzuatına değineceğim. Biliyorsunuz, Kopenhag kriterlerinde 3 temel nokta var. Çok kısa birkaç cümleyle toparlarsak, bunlar demokrasi, azınlık hakları ve serbest piyasa ekonomisidir. Şimdi Avrupa mevzuatı kentlerle, yerleşim birimleri ile ilgili çok yeni birtakım ölçüler, standartlar getiriyor ve Türkiye'de devlet dahil bu standartların, bu ölçülerin, bu mevzuatın ne olduğunu kimsenin bildiğini zannetmiyorum. 110.000 sayfadan bahsediliyor. En azından Türkiye sahiden bu Birliğe üye olacaksa böyle bir irade, bir karar beyan edip vermişse bilhassa yerel yönetimler ve kentlerle ilgili mevzuatın bir an önce tercüme edilmesi ve bunun da tartışmaya açılması, bizim şartlarımızdaki kentlere nasıl uygulanabileceği, hangi bölümlerin bu kentlerin iyileşmesinde rol oynayabileceği, hangilerinin ise hiç uymayacağı iyice incelenmelidir.

Hulusi Şentürk : Sayın Bulaç'a çok teşekkür ederiz. Gerçekten yerel yönetimlerin güçlendirilmesi tartışmasında pek dikkat edilmeyen önemli bir soruna, yerel yönetimin ulus devlet modelinde yerel ölçekte yeniden mi ortaya çıkacağı, bunun demokratik gelişme için olumlu olup olmayacağı konusuna işaret etmiş oldu. Bu gerçekten çok önemli bir sorun ve bu

tartışmanın derinleştirilmesi gerekiyor aslında. Umarım sonraki toplantılarımızda bu meseleyi daha kapsamlı ele alma fırsatımız olur. Şimdi sözü Sayın Ahmet İsvan'a vermek istiyorum. Sayın İsvan, malumunuz 1973-1977 döneminde İstanbul Belediye Başkanlığı yaptı. Yerel yönetimlerin geliştirilmesi, yetkilendirilmesi ve yeniden yapılandırılması konularında o dönemler için çok ileri sayılabilecek fikirler öne sürdü. Kendisi düşünsel çalışmalarına ara vermiş değil. İstanbul'un çok önemli yıllarında belediye başkanlığı yapmış bir siyasetçi olarak hem teorik yaklaşımları, hem de pratikten gelen deneyimleriyle toplantımıza değerli katkıları olacağını düşünüyoruz. Uzun siyasal geçmişi ve belediyecilik deneyimlerinin yanısıra, Türkiye'de demokratikleşme ve yerel yönetimler reformu üzerine de hayli çalışmış biri olarak sizin düşünceleriniz neler Sayın Başkanım?

Ahmet İsvan : Davetiniz için çok teşekkür ederim. Türkiye'nin bu çok önemli sorununu tartışma konusu yaptığınız için ayrıca sizi tebrik ediyorum. Umarım yapacağımız tartışma ülkemiz için yararlı sonuçların çıkmasını sağlar. Efendim benim için yerel yönetim reformu düpedüz bir demokrasi anlayışı ile ilgilidir. Siz bir yörenin insanlarına bu yöreyi idare etmek için kendine bir belediye seç diyorsunuz. O insanlar bu belediyeyi seçiyorlar ondan sonra bu belediyenin nasıl çalışacağı konusu iktidarların hükümetlerin vesayeti altında oluyor. Bu vesayet ülke ölçeğinde bir norm getirme biçiminde olursa buna demokratik açıdan itiraz etmek söz konusu olamaz, olmamalıdır. Ama örneğin Pendik Belediyesinin örgütlenmesi ile Kütahya Belediyesinin örgütlenmesinin tıpatıp eşdeğer olmasını gerekli kılan yasa çok haksız bir vesayet getiriyor demektir. Pendik halkı kendi özel sorunlarını çözmek için kendine göre örgütlenme biçimi getirebilmelidir. Buna özgür olmalıdır. Halbuki ülkemizdeki uygulama, bütün Belediyelerin basmakalıp aynı biçimde örgütlenmesini öngörmektedir. Sayın Başkan toplantıya girmeden önce çok güzel bir örnek verdi. Yörelere, mahallelerde danışma toplantıları yapılmış. Bu danışma toplantılarının ne kadar katkı sağladığını dinledik ve onayladık. Yalnız kendisi de söyledi ki bu sadece Başkanın kendi inisiyatifi ile yapılmış bir çalışma biçimi. Yani Belediyenin örgütlenmesi ile ilgili değil. Halbuki eğer bu yöreyi bu yörenin insanları idare edecekse o yerel toplantılarda, mahalle toplantılarında verdikleri kararların sadece bir tavsiye kararı olmaktan çok daha öte yönetim kararları olması gerekirdi. A mahallesine asfalt yapılması B mahallesine gidecek olan kaynakların A mahallesine gitmesi demektir. A mahallesi ile B mahallesi demokratik bir ortamda çekişmeli, hangi kaynağın ne kadarının A mahallesine, ne kadarının B mahallesine gideceği bu çekişmenin sonunda ortaya çıkacak denge ile tespit edilmelidir. Sözde bu şimdi belediye meclislerinde yapılacaktır. Ama belediye meclislerinin çalışmasında da kuruluş itibari ile böyle bir fonksiyon yoktur. Hele geçmişten gelen alışkanlıklarımıza bakarsak aşağı yukarı bütün kararlar belediye başkanının iki dudağının arasından çıkar. Bu nedenle hem vesayet, hem belediye başkanının uygulama üstündeki yetkisinin demokrasiye açılması, demokrasiye yetki

verilmesini gerekli görürüm. Bu bir ölçüde bir paralellik gibi geliyor bana. Bugün "derin devlet" dediğimiz ve ne olduğunu tam bilmediğimiz güç parlamento üstünde nasıl bir gölge yaratıyorsa, benzeri bir biçimde merkezi hükümet de yerel yönetimler üstünde böyle bir gölge bırakmaktadır. Eğer Türkiye demokratik bir ülke olacaksa en başta yerel yönetimlerin demokratik olması gerekecektir. Öyle inanıyorum ki eğer yerel yönetimlerde sahiden bir demokratik yönetim olsaydı Türkiye çok daha çabuk gerçek bir demokrasiye ulaşırdı. Çünkü yerel yönetimlerde halk kendi kaderiyle ilgili önemli kararları kendisinin verebildiğini yerel noktada görebilse o zaman ülke ölçeğinde kaderinin kendi elinde olduğunu anlayıp o bilinçle hareket edebilirdi. Hele bizim zamanımızda vesayet o kadar acı bir gerçek idi ki belediyeler hükümetin ya da devletin yapması gerektiği halde yapamadığı işlerin mazereti, paravanı olarak kullanılırdı. Yapılamayan ne varsa; güç, zahmetli, çıkarı olmayan, sonucu çıkmayacak ne varsa belediyenin sırtına yüklenirdi. Örneğin gecekonduyu önlemek belediyenin göreviydi. Halbuki gecekondular bir Türkiye gerçeği idi, çok önemli bir olaydı. Buna karşı devletin yapması gereken şeyler, alması gereken tedbirler vardı. Bunların hiçbirini almadan yıllar yılı af yasaları çıkartarak, kaçak yapıları affederek gecekondular sorunu şehirleri boğan ve mahveden konuma getirilmiştir. Ama görünüşte sorumlu olan kesin belediyelerdir. Şöyle söyleyebilirim: geleneğimizde belediyenin fonksiyonu otomobilin önündeki tampon gibidir, yahut gibi idi, umarım azalmıştır şimdi. Nedir tamponun görevi? Değerli olan otomobilin kazada hurdaya olmasını önlemek için kendisini feda eden araçtır. Türkiye’de bugün ortaya çıkmış olan büyük bir bozuk düzen var. Şimdi artık ismini de söyleyebilirim; hortumculuk vs. Bütün bunların halkın gözünden gizlenmesi görevini yüklenmiştir belediyeler. Gelenek de bunu sağlamıştır. Halk beni yönetsin diye seçmiş, olmamış. Daha iyisini seçeyim demiş, bir daha uğraşmış, yine olmamış. Bu, halkın demokrasiden umut kesmesine yol açacak kadar vahim bir duruma gelmiştir. Bakınız, tarihimizde bir sürü önemli kırılma noktası, dönüm noktası vardır. 1950’de halk "yeter söz milletindir" demiştir. Söz bendedir dediği ve iktidara kendi adamını getirdiği halde olmamıştır. 1973’de bizim zamanımızda ise bize "bu düzeni değiştireceğiz" demiştik. Hatırlar mısınız bilmiyorum; İstanbul’da % 63-64 oy aldık. Ben almadım bu oyu, "Karaoğlan" aldı. Büyük bir istekle, büyük bir kararlılıkla Türk halkı mevcut düzeni değiştireceğine inanarak oy verdi. Biz geldik ama birçok bakımdan bu görevi yapamadık, tarihi görevimizi yapamadık çok üzgünüm, çok mahcubum. Ama eğer belediyelerdeki gücümüzü düzen değiştirici yönde kullanıp halka "bak böyle oy kullanırsan böyle olur, sonucunu kendin görürsün" diyebilseydik sanıyorum halkımız sıkıntılara düştüğümüz zaman kurtarıcılara, babalara muhtaç kalmazdı. Kendi kendini kurtarma iradesini çok daha erken benimserdi. Vesayetin belediye üstündeki haksız yetkisini dile getirmek için bunları söyledim. Vaktiniz olursa dinlemek isterseniz bu görüşlerimi örneklerle açıklamak isterim. Çok açık bir şekilde yaşadım ve gördüm ki halkın istekleriyle ve çağdaş gerçeklerle bağdaşmayacak ölçüde bir baskı altındaydık. Belediyelere bir kalıp uygulanmaktaydı.

Halbuki biz bu kalıbı kırabilmeliydik. Bu kalıbı halkın iradesine uygun bir biçimde değiştirebilmeliydik. Başlangıçta Sayın Başkan kaynak sorununu dile getirdi. Kaynak çok önemli ama benim anlayışıma göre kaynak yetkinin bir türevidir. Eğer bir yerin yönetimi kaynak yaratma yetkisine sahip değilse zaten o yönetim yönetim değildir. Bana göre Pendik halkı kendi kendini belediye açısından vergilendirme kararı verebilmelidir. Pendik halkı başka, Kartal halkı başkadır. O kendi ihtiyaçlarına göre şöyle bir vergi, öbürü kendi ihtiyaçlarına göre başka bir vergi koyabilmelidir. Gülünç olaylar yaşadık, hala yaşıyorsunuz da. Bilmiyorum şimdi aynı geçerli midir, ama benim zamanımda belediye cezası 15 liraydı -rakamlar o kadar anlamsızlaştı ki söylediklerime belki inanamıyorsunuzdur, ben bile tereddüt ediyorum acaba yanılıyor muyum diye-. Bütün Türkiye’de bütün belediyelerde, bütün belediye suçlarına karşı 15 Lira ceza uygulanırdı. Hesap edin, milyonluk bir şehrin yönetimi disipline edilecek ama bu şehrin otoritesine karşı işlenmiş her suçun cezası aynı olarak uygulanırdı. Ama öyleydi. Bu sınırlamalar içerisinde uğraşa uğraşa 77’de ayrıldım belediyeden. Yarım yüzyıldır bu devlet kentleşmekte olan ülkesini bu şehirler, bu belediyelerle yönetti. Bu muhteşem İstanbul şehrine, bu bulunmaz İstanbul şehrine yazık ettik. Yönetmedik, yönetemedik, yasaklarımızı uygulayamadık, disiplinle imar yasası uygulayamadık, hiçbir zaman uygulanamadı. Çünkü elimizdeki rakamlar buna müsaade etmezdi. O tarihte benim belediye sınırlarım içerisinde günde 10.000 inşaat ya da tadilat vardı. Bunların denetlenmesi lazımdı. Denetlemeyi yasa emrediyor. Peki nasıl denetleyeceğim? Kadrom yoktu. Kadroyu kim verir? Bunu gidip belediye meclisine anlatsam kadroyu alırdım. İstanbul’un temsilcisi benim derdimi anlar, bu kadroyu verir ama onun o kadroyu verme yetkisi yok. Yetkiyi bakanlık verecek. Ben belediye başkanı seçildiğim zaman İstanbul’da 1971 yılının kadrosu uygulanmaktaydı. Dört yıl İstanbul halkının temsilcisi sayılan belediye meclisinin uygun gördüğü kadroyu bakanlık uygun görmemişti. Kenan Çamurcu Ahmet Bey’in teorik yaklaşımları kadar belediye deneyimleri de etkileyici ve öğretici. Keşke vakit olsaydı da örnekleri arttırabilseydiniz. Çok teşekkür ederim efendim. Şimdi biraz uygulamadan uzaklaşalım ve yerel yönetimlerin felsefi analizine bakalım. Burada sözü Sayın Etyen Mahçupyan’a vereceğim. Etyen Mahçupyan siyasetbilim tartışmalarına kattığı felsefi derinlikle hep bu tür toplantıların vazgeçilmez ismi oluyor. Kendisine hoş geldiniz diyorum.

Etyen Mahçupyan : Bir ilçe belediyesinin Türkiye ölçeğinde bir sorunu ele alacağımız bu toplantıyı düzenlemesini yerel siyasetin aldığı mesafeyi göstermesi açısından çok anlamlı buluyorum. Sayın Başkan’a bizi yerel yönetimler konulu bir tartışmada biraraya getirdiği için kutlamalıyım. Nazik davetiniz için teşekkür ederim. Aslında biz ne kadar az konuşsak, Ahmet Bey ne kadar çok konuşsa benim hoşuma gidecek. Çok hoştu. Çünkü yaşamışlıktan gelen birikim tabii çok daha önemli. Biz onun dışında teorik olarak çok şey söyleyebiliriz.

Doğruya tanıklık etmek mümkün ama işin içinden bakıldığı zaman çok daha çetrefilli bir alanda ortaya çıkan bir durum söz konusu. Yanlış görmek onu düzeltmek için yeterli bir neden değildir. Çünkü yanlışın ne olduğunu artık herkes biliyor. Hatta hepimiz aynı şeyi söylediğimiz için bildiğimizi düşünüyoruz. Ama kendimize baktığımız zaman da bazı soruları sormak lazım ve bu belediyelerin bu yanlışları düzelterek belediyeler olup olmadığını irdelemek lazımdır. Çünkü aktörler bu belediyeler ve birşeyler değişecek ise bu belediyeler vasıtasıyla değişecek; veyahut da bu vatandaşlar sayesinde değişecek. Vatandaşlar buna ne kadar yatkın veya uygun diye bir soru sorulmalıdır. Şöyle bir noktadan başlamak istiyorum, şu anda değişmiş bir dilimiz var. Bu olaya bakarken farklı bir dil kullanıyoruz. Mesala yönetim diyoruz, katılım vs diyoruz. Doğruyu bulduğumuzu düşünüyoruz. Peki on sene önce bunları bilmiyor muyduk? Bunlar yeni mi geldiler bize? Bir moda mı acaba diye bir soru sormak lazım. Eğer moda değil ise on senedir niye kullanılmıyordu? Eğer on sene önce böyle söylemiyordusak bir on sene sonra bunun da yanlış olduğunu mu anlayacağız. Bunu niçin söylüyorum: var olan kavramlarla düşünmek ve herkes ortak olarak böyle düşündüğü için de bu kavramlarla düşünmeyi doğru sanmak bizi yanıltabilir. Bunun arkasına geçmemiz lazımdır. Çünkü bu kavramlar hep vardı ama biz kullanmıyorduk. Dünyada bazı şeyler anlamını yitirdi ve başka kavramlar üzerinde düşünmek daha anlamlı hale geldi. Dolayısıyla "doğru" değişti. Bakıyoruz, sırf doğruyu bildiğimiz için bunu yapabilir durumda da değiliz. Sadece onu bilip söylüyoruz ve bu, örneğin katılım kavramını pekiştiren bir noktaya geliyor. Bir şey mi yapmamız lazım, madem katılımcıyız ne yapalım, çağırıp bütün arkadaşları konuşalım diyoruz. Ama bu otomatik olarak kendisi bir demokratizasyon değildir. Çünkü bu bir moda durumudur. Aslında -tırnak içinde- bana göre çok liberal bir kavramdır katılımcılık. "Arkadaş da gelsin konuşsun" yaklaşımından ille de bir sahiplenme çıkmıyor. Eğer amaç sahiplenme ise şekil itibarıyla katılımdan bu amaca mutlaka ulaşamıyoruz. Oysa toplumu, ülkeyi, herşeyi ve belediyenin kendisini de değiştirecek olan şey sahiplenmedir. Sahiplenmenin gerçekleşebilmesi için de tabii ki dışarıdan bakabilecek insanın yapılan işi anlamlı bulması gerekir. Yani kişi toplantıdan çıktığı zaman "iyi ki bu toplantıya girmişim" demesi lazımdır. Eğer vatandaş belediyenin yaptığı o faaliyeti ya da toplantıyı anlamlı bulmuyorsa, yani gelip de "fena da olmuyor böyle şeyler" dedikten üç dakika sonra başka şey düşünmeye başlıyorsa o zaman katılım göstermelik oluyor demektir. Bu, bana kalırsa belediyelerin şu anki birinci ekseni, birinci meselesidir. Yani gerçekten kendisini de içine alan bir reform faaliyeti üretebilecek mi belediye. Buncak vatandaşın desteği ile olabilir ve yapılan işi anlamlı kılınmakla mümkün olabilir. Öte yandan vatandaşın da neyi anlamlı bulacağını bilmiyoruz. Bunu da ancak vatandaşa sorarak ve ona bu sorunun sonucunu anlatarak tartmak mümkündür. Yoksa bu odada oturarak "şöyle yaparsak vatandaş için anlamlı olur" diyecek halimiz de yok. Onu bilmiyoruz. Oysa böyle bir mesele var ve belediye eğer Türkiye'nin demokratikleşmesi için bir araç olacaksa bunun bizzat kendisinin de değişmesi gerektiğini anlayarak mümkün olduğunu fark etmesi lazımdır.

Değişimin o vatandaşla karşı karşıya ve ona anlamlı gelen bir şekilde olacağını görmek gerekir. Belediye başkanının ve belediye mensuplarının gönüllerinden geçen bir belediye tarzı olmasa bile; hayalinizdeki belediye ile demokratik belediye birbirine hiç uymuyor olsa bile; ya da biz çok demokrat da olsak, aslında demokratik belediye esas olarak başkalarının istediği belediyedir. Kendi demokratlığımızdan hareketle ürettiğimiz fikirler otomatik olarak demokratik belediye yaratmıyor. Bunun hayata geçmesi lazımdır. Projeler üretirken bu eksenin dikkate alınması gerekir. İkinci şey sosyolojik olarak kentlerin önünde şu anda iki tane önemli şey var. Bir tanesi batıdan bize yansıyan "liberal eğilim". Bu eğilim, kentlerin zamanı ve mekanı satan bir sergileme alanı diye düşünülmesinden başka bir şey değildir. Sanki burası bir fuar alanıdır; insanlar geliyor, gidiyor biraz kalıp dönüyorlar, evlerine gidiyorlar. Bir anlamda özel hayat - kamusal hayat ayırımı var orada. Ve biraz turiste yönelik bir alan. Birçok belediye kente, dışarıdan gelen insanlara uygun olarak nasıl sunabilirim diye bakıyor. Dolayısıyla mesela Ankara kalesine diskotek yapmak istiyor. Çünkü insanlar gelecek ve orada para harcayacaklar. Tarihi bir alanı turistlerin para harcamasını gerektiren bir yere, mekana çevirmek istiyor. Ama orada yaşayan insanların somut olarak ne düşündükleri belli değildir. Bu dolayısıyla tercih noktasında ikileme yolaçıyor belediyelerde. Böyle bir meselesi var belediyelerin. Yani mekanı hem ekonomik olarak anlamlı kılması lazım, hem de orada somut olarak yaşayan insanların da ikamesine yol açan bir düzenleme olması lazım ki o kent kent olarak kalsın. İkinci bir tehlike, ataerkil geçmişimizden gelen aynı mekan ve zamanın parsellenmesi üzerine bir davranış var. Bu, vatandaşta da var yöneticilerde de var. Bildiğimiz klasik laik, İslamcı vs gibi ayrımlar sonuçta bir bakıyorsunuz kenti mekansal olarak da parçalayabiliyor. Bir mahallede biri oturuyor, diğer bir mahallede de biri oturabiliyor veya birinin gittiği lokantaya bir başkası gitmeyebiliyor. O zaman da kent kent olmaktan çıkıyor. Eğer demokratikleşme sağlanacaksa kentin bir iletişim ve etkileşim alanı olduğu ve insanların o farklılıkları iletişime ve etkileşime açık tutmaları gerektiği unutulmamalıdır. Ama kritik nokta da şu bana kalırsa: insanların bunu anlamlı bulmaları ve bundan zevk almaları lazımdır. Eğer belediye bir hizmet yapacaksa bana benzemeyen insanlarla beni bir araya getirdiği öyle iletişim imkanları, fırsatları ve mekanları üretsinsin ki ben bundan zevk alayım, bunu tekrar isteyeyim ve bana benzemeyenlerle birarada olmaya ihtiyaç duyayım. Bu bir tartışma olabilir, bir konser olabilir veya herhangi bir şey olabilir ama o parsellenmeyi ve cemaatsal bölünmeyi engelleyici bir fırsat ve mekan üretimine dönük bakış olması lazımdır.

Üçüncü eksenin çok önemli bir mesele olduğunu düşünüyorum. Şu anda gündemde olan yerel yönetimler reformunun önerdiği değişim kimin özgürlük alanını genişletmeye yöneliktir; belediyenin mi bireyin mi? Belediye bir kurum haliyle ve her kurum gibi tabii ki kendi hareket alanını ve özgürlük alanınının genişletmek isteyecektir. Her konuda ne kadar özgür olursa o kadar iyidir kendisi için. Aynen Milli Güvenlik Kurulu ya da Meclis veya Hükümet gibi belediye de kendi iktidar alanı olan bir kurumdur çünkü.

Ama belediyenin devlet karşısında kendi alanını genişletmesine yol açacak zihni ortamın meşru olması da lazımdır. Ortaya konacak reform ve değişimin sokaktaki adam nezdinde meşru olması gerekir. Bu da sınırlama demektir; yani belediyenin kendi özgürlük alanının sınırlanması anlamına gelir. Şimdi siz sadece istediğiniz kadarını yapacak değilsiniz, dışarıya danışarak bunu yapmak durumundasınız. Dolayısıyla belediyeler bir taraftan özgürlük alanını kazanırken, bunun için reforma yönelik çaba sarf ederken aynı zamanda bu çabayı meşru kılan bakışın belediyenin özgürlük alanını kısıtlayacağına da farkında olmaları lazımdır. Belediyeler bu dengeyi tutturarak, dolayısıyla sırtlarını topluma dayayarak reforma gitmelidirler. Çünkü gücün dağılımı kendi başına bir demokratikleşme değildir. Vatandaşın gözünde, gücün nasıl kullanıldığı sizi demokrat yapacak veya yapmayacaktır. Belediyenin, gücünü nasıl kullandığı sorusu mutlaka sorulacaktır. Yoksa eskiden devlette olan gücün şimdi belediyede olmasından öteye geçilemeyecektir. Bu, sokaktaki adam için hiçbir şey ifade etmeyecektir. Hatta çok yakın tehlike olarak da algılanabilir. Çünkü uzağındaki devletin elinde bulunan büyük güçten huzursuz olurken şimdi bu güç hemen yanındaki eline geçmiş olacaktır. O yüzden burada paylaşma ve etkileşimin anlamlı kılınması son derece önemli bir çabadır ve dolayısıyla gerçek reform da bu olabilir. Ahmet Beyin anlatıklarına bakıldığında esas eksikliğin paylaşım ve vatandaşın anlamlı bulması olduğunu görüyoruz. Zaten demokratikleşme dediğimiz şey de bundan fazlası değildir.

Hulusi Şentürk : Etyen Bey'e teşekkür ederiz. Sıra Prof. Dr. Bilal Eryılmaz da. Bilal Bey hem yerel yönetimler konusunda hayli çalışmaları olan bir bilimadamı, hem de mevcut hükümetin Yerel Yönetimler Reformu Yasa Tasarısı'nın mimarlarından biri olarak yerel yönetimlerin nasıl yapılması gerektiği ve bu konudaki yasanın tasavvur dünyasını anlamamız bakımından bize mutlaka çok önemli bilgiler verecektir. Buyrun hocam.

Bilal Eryılmaz : Teşekkür ederim. Yerel yönetimler reformu, toplantı için seçtiğiniz başlıkta da olduğu gibi Türkiye'nin demokratikleşmesinin eşiği gerçekten. Ekim başında Meclis gündemine girmesi muhtemel Taslak da hemen hemen tamamlanmış durumda. Belediye Başkanımız Sayın Kaya'nın uzun süredir bu mesele üzerinde çalıştığını biliyoruz. Bize ulaştırdıkları raporlar, bilgiler, tecrübeler ve yasa taslaklarının komisyonumuz için çok yararlı olduğunu burada söylemek isterim. Bu toplantının da ileriki günlerde tartışılacak mevcut Taslak'ın değerlendirilmesinde önemli bir zemin oluşturacağını sanıyorum. Buradaki katkıları dikkatle izleyeceğim. Davetiniz için çok teşekkür ederim. Bugüne kadar yerel yönetimler kendileri ile ilgili kanun tasarıları hazırlanması sürecinde hiçbir şekilde yer almamışlardır. Kanun tasarısı hazırlayıp da ilgililere hükümete bunu vermemişlerdir. Belediye başkanları kişisel olarak milletvekilleri ve bakanlarla görüşerek daha çok karşı karşıya kaldıkları günlük sorunları halletmek için taleplerini parçalı olarak iletmekten başka bir şey yapmamışlardır. Bu hükümetin

programında yer alan kamu yönetimi ve mahalli idarelerdeki reform çalışmalarında başta Pendik Belediyesi'nin hazırladığı kanun tasarısı taslağı olmak üzere İstanbul'da birkaç belediyenin biraraya gelmesiyle oluşturulmuş çalışmaların çok önemli bir yeri olduğunu belirtmek istiyorum. İkinci olarak, yerel yönetimlere nasıl bakmalıyız. Yani değerlendirme yaparken, yerel yönetimleri ele alırken hangi ilkeler çerçevesinde düşünmeliyiz ve tartışmalıyız. Türkiye'de bir yerel yönetim düşüncesi eksik maalesef. Aydınlarımızda da eksik. Halkımızda da eksik. Hatta yerel yönetimlerin başındaki insanlarda da yerel yönetimlerin ne olduğu ve yerel yönetimin özü ile ilgili konularda da büyük eksiklikler var. Ben önce şunu vurgulamak istiyorum: devlet ile yerel yönetimler ayrı birimler değildir. Yerel yönetimler devletin bir parçasıdır. Bir kere çıkış noktamız bu olmalıdır. Yerel yönetim reformu yaklaşımımızda, karşılaştığımız yeni sorunlara ilişkin çözümler bulmaya kalkarak yürümeye çalışırsak bir sistematik ortaya koyamayız. Türkiye'de maalesef böyle bir sistematik olmadığı için mesela kimi partilerin programında yerel yönetimlerin ruhuna aykırı, adeta onları red eden ilkeler, düzenlemeler olabiliyor. Bakıyorsunuz bir taraftan vesayet programı uygulanıyor, diğer taraftan da özellikler konuluyor. Yani çok çelişkili şeyler var. Bu da konunun bir fikir bütünlüğü içinde yeterince olgunlaşmamasıyla alakalı. Ben, müsaade ederseniz yerel yönetimleri değerlendirirken dikkate alınması gereken noktalar olarak beş temel ilkedden sözedeceğim. Tartışmanın da bu noktalarda daha yaralı olacağını düşünüyorum. Zaten siyasi partilerin farklılığı da bu noktalardadır. Birincisi, yerel yönetimler demokrasinin çok önemli unsurları olarak kabul ediliyor. Bu doğrudur; yani yerel demokrasi olmadan genel demokrasinin yaşayamayacağı, yerel malzemelerle beslenmeyen genel demokrasinin yetersiz olacağını kabul etmemiz lazımdır. Demokrasi geleneğimize baktığımızda aslında demokratikleşmeyi yerel yönetimler düzeyinde başlattığımızı görüyoruz. Tanzimat ve onun sonrasında yapılan reformlarda idare meclisleri, kent meclisleri, yani yerel yönetimlerdeki meclisler Osmanlı Meclis-i Mebusan'ından önce ortaya çıktı. Osmanlı Meclis-i Mebusan'ına gelen insanlar yerel meclislerde tecrübe kazanmış, çalışma geleneğini, uzlaşma geleneğini en azından görmüş insanlardır; böyle bir yerel kaynaktan geliyorlardı. Fakat daha sonraki dönemlerde o yerel malzemelerin zenginleştirilmesi, güçlendirilmesi konusunda yeterince bir gayret olmadı ve giderek yerel yönetimler zayıflatıldı. İkinci konu, yerel hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ile ilgilidir. Bu konuda yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerden daha avantajlı oldukları, daha potansiyeli olduğu görüşü vardır. Bu yaklaşım doğrudur. Yerel sorunları en iyi şekilde o bölgede yaşayan insanlar bilir. Üçüncüsü ise özgürlüktür. Bu pek de üzerinde tartışılmayan bir konudur ama biraz önce Ali Bey liberal söylem içerisinde bunlardan bahsetti. Yerel yaklaşımın olması yerel özgürlük alanının genişletilmesi ile ilgili bir şeydir. Liberal felsefede siyaset, özgürlüklerinin genişletmenin ve kişisel hayatı geliştirmenin bir aracıdır. Dolayısıyla yerel yönetimler merkezi yönetimle birey arasında bir ara kademe olduğu için merkezi yönetimin olası bir müdahalesinde direkt müdahalelere karşı bir süzgeçleme bir engelleme görevi yapacağından,

bireysel gelişme alanını biraz daha genişletme potansiyeli olduğu düşünülebilir. Ama burada şuna dikkat etmek lazım. Merkezi yönetimdeki kamu hizmetlerine ilişkin ağırlığı aynen yerel yönetimlere aktarıp yerel yönetimde merkezi yönetiminkine benzer geniş görev ve yetkileri olan bir yapı meydana getirildiğiniz zaman bu, bireyin örgürlüklerini orada da daraltmış olur. Böyle bir tehlike vardır.

Ali Bulaç : Burada küçük bir müdahalede bulunmama izin verin lütfen. Ben "birey" in özgürlüğünden söz ederken liberalizmin soyut "birey" inden değil, gerçek "insan" tekinden bahsediyordum. Liberalizmin "birey" i, kurgulanmıştır, soyuttur, tanımlanmıştır. Aynı bir tartışma olmakla birlikte şu kadarını söyleyeyim: liberalizmin özgürleştirmeye çalıştığı "birey" ile bizim burada özgürlüklerinin alanını genişletmekten sözettiğimiz "insan" aynı şey değildir.

Bilal Eryılmaz : Peki... Devam edersek; dördüncüsü özerklidir. Yerel yönetimlerin kendini geliştirmesi ve merkezi yönetimin tahmin edilemeyen müdahalelerine karşı kendini güvende hissetmesini sağlayan bir yapının kazandırılması gerekir. Bunun da iki önemli ayağı vardır. Birincisi, yerel yönetimler idari anlamda serbest karar verebilmelidirler. Yani vesayet denetimi dışında kalan geniş bir hareket alanı olabilmelidir. İkincisi ise biraz önce Ahmet Bey' in de söylediği gibi, kendi kaynaklarını üretebilmelidir. Yani yerel hizmetlerin üretilebilmesi için yerel finansmanı sağlayabilmelidir. Bu mali adalet bakımından da önemlidir. Yöre halkı bir şeyi üretiyorsa ürettiğinin vergisini kamu hizmeti olarak kendi yöresinde harcaması mali adalete daha uygundur. Yani İstanbul' da kazanılan, çalışılan üretilen kaynakların bir başka yere haksız bir şekilde, dengesiz bir şekilde aktarılması o büyük şehirlerde yapılan merkezi yönetimlere aktarılan genellikle vergi gelirlerinde olduğu gibi adalet bakımından doğru bulmuyorum. Mesela Erzurum Belediyesi' ne elbette buradan mali kaynak aktarılsın ama bunun bir oranının olması lazımdır. Vergilerin % 42' sini üreten bir şehir kamu harcamalarında bu hakkı, bu payı almıyor. İstanbul' un kamu harcamaları için aldığı pay % 10 civarındadır. Burada, çalışan ve üreten insanlara haksızlık olduğu açıktır. Bir başka konu da "sosyal belediyecilik" meselesi. Yeniden paylaşım, yeniden bölüşüm ve refah belediyeciliği denilen kavramlar üzerinde tartışmalar yürütülüyor. Vergi gelirlerinin düşük gelirli insanlara, gecekondu bölgesindeki çocuklara, kadınlara, özürlülere ve yaşlılara aktarılması tartışmanın aşağı yukarı çerçevesini oluşturuyor. Buna sosyal belediyecilik, refah belediyeciliği deniyor. Yerel yönetimler reformunun bu konuyu ihmal etmemesi gerektiğinden sözediliyor. Burada saydığım noktalarda partiler arasında bir mutabakat bulunmadığını hatırlatmak isterim. Sosyal demokratlarla liberallerin çatıştığı çok noktalar var. Özellikle yeniden paylaşım 1980' lerde refah belediyeciliğini iflas ettirmiştir. Çünkü belediyeler yeniden paylaşımı sağlayacak kaynağı üretemediği halde harcamasını yapmış ve bu nedenle iflas etmişlerdir. Sosyal belediyeciliği savunan insanların kaynak üretimine ilişkin de

kavramlar geliştirmesi ve yöntemler üretmesi gerekiyor. Bu konudaki bir yenilik, son dönemlerde konuşulmaya başlanan "girişimci belediyecilik", "girişimci idare" denilen yöntemdir. Yani kaynağını üreten, vergi toplayabilen, ürettiği kaynağı kendi yöresinde yatırım olarak değerlendiren belediyeciliktir bu. Kenan amurcu Hocam çok teşekkür ederiz...

Ali Bulaç : Sosyal belediyeciliğin olumsuz yanıyla ilgili bir katkı sunmak istiyorum. Bizde devlet, kaynak üretip bu kaynağı belli kesimlere aktaran aygıt işlevi görmektedir. Belediyeler de bu modeli örnek alıp kendi bölgelerinde ürettikleri kaynakları belli kesimlere aktarıyorlar. Sosyal belediyecilik bu anlamda işlev görecekse denenmiş ve iflas ettiği kanıtlanmış bu yöntemden uzak durulması gerekir. Belediyeler çeşitli kişi ve kurumların, sivil toplum örgütlerinin projelerine destek vermeli, sosyal dayanışma ve yardımlaşmayı kesinlikle sivil topluma bırakmalıdır. Açıklık ilkesine bağlı kalarak tüm toplum kesimlerinin gözü önünde, şeffaflıkla yürütelecek, sıkı denetime tabi incelenip organizasyonların onaylanmış sosyal projeleri toplumsal olarak çok daha etkin ve kalıcı hizmet üretilmesini sağlayacaktır.

Edibe Sözen : Sosyal belediyeciliği kamu kurumunun bizzat organizasyon yapması olarak tanımlamak zorunlu değildir. Önemli olan, belediyelerin kendi bölgelerinde yaşanan yoksullukları azaltmaya katkı sunması, bu konuda duyarlı politikalar geliştirilmesidir. Liberal yaklaşımlarla belediyeleri bütünüyle sosyal dayanışma ve yardımlaşma fonksiyonlarının dışına çıkarmak hem belediyelere yüklenen görevle çatışmaktadır, hem de modern yerel yönetim tartışmaları içinde geçen "yerelleşme" vizyonu ile çelişmektedir. Bildik kaynak aktarma yöntemlerini yolaçtığı yolsuzlukların farkında olarak gelişmiş teknikler ve yeni yöntemlerle sosyal destekler için yaklaşımlar üretilebilir.

Kenan amuru Evet, sosyal belediyecilik konusunu da bu şekilde toparlamış olduk...

Ahmet İsvan : Uzun yıllardır yerel yönetimler reformu sorunu ile uğraşıyorum desem yeridir. Bu bakımdan şu aralar gündemde olan Tasarı'yla ilgili biraz bilgi vermenizi rica edeceğim. Belediyelerin bir türlü çözümlenemeyen ve açılım sağlanamayan sorunları konusunda mevcut Tasarı ne gibi yenilikler getiriyor?

Bilal Eryılmaz : Önce birkaç cümle ile şunu söyleyeyim: belediyelerle ilgili altı tane temel sorun alanı tespit ettim. Gruplandırarak söylüyorum bunları. Birincisi finansmanla ilgilidir. Yerel yönetimler Ankara'dan gelen kaynaklara bağımlıdır. Ankara'nın göndereceği kaynağın nasıl paylaştırıldığını bilmemiz gerekir. İller Bankası'ndan fonların nasıl dağıtıldığını ve bu konuda bahsi geçen nüfus kriterinin ne olduğunu şeffaf biçimde ve her ay düzenli olarak alma imkanına sahip olmalıyız.

İkincisi katılımdır. Yerel yönetimlere katılım merkezi yönetimlere katılım gibi olmamalıdır. Yerel yönetimler katılımın çok iyi gerçekleştirdiği birimler olması gerekirken maalesef bu mekanizmalar merkezi yönetimden daha farklı değildir. Ben yerel yönetimleri herhangi bir devlet dairesi gibi çalışan kurumlar olarak görmüyorum. Belediyeler belirli saatlerde mesai yapan, öğle tatilleri olan kurumlar olmamalıdır. Burası 24 saat vatandaşın hizmetinde olması gereken kurumlar haline gelmelidir. Belediyeler her ne kadar merkezi yönetimleri eleştirseler de merkezi yönetimin mini bir kopyası olduklarını da kabul etmeleri gerekir. Katılımdan şunu kastediyorum: bir kere kurumun temsili yapısı korunmalıdır. Bunun dışında bireler ve sivil toplum örgütleri kendi uzmanlık alanları ile ilgili konularda belediye meclisleri, il genel meclisleri veya komisyonlara gelip oralarda görüşlerini bildirebilmeli, aktarabilmeli, tartışmaya katılabilmelidirler. Yani Korel Bey'in bahsettiği "yönetişim" gerçekleştirilmelidir. Burada bir başka sorun da şudur: bireyler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımını sağladığımızı ve bu aktörleri demokratik sürece kattığımızı varsaysak bile acaba belediye meclisi aynı süreçlere yeterince katılabiliyor mu? Bu önemli bir sorundur. Mevcut şartlarda belediye meclisinin bile belediye yönetimine yeterince katıldığını söyleyemeyiz. Sayın Başkan bilir, mevcut modelde güçlü başkan, zayıf meclis sistemi var. Yani yılda üç defa, dört defa toplantı yapan bir belediye meclisinden katılım bekleyemeyiz. Katılım için meclisin her ay toplanması lazımdır. İkincisi, katılımın sosyal kesimlerle ilgili bir boyutu var. Türkiye'de katılım maalesef tüm sosyal kesimleri içine almıyor. Daha çok maddi amaca yönelmiş baskı grupları katılım kanallarında kendilerini gösterebiliyor. Bunun dışında sosyal fayda sağlayan gruplar, örgütler, sivil toplum örgütleri katılmıyor. Yani fırıncılar odası, inşaatlarla ilgili, müteahhitlerle ilgili örgütler çok iyi katılıyor, fakat insan hakları, çevre, eğitim ve benzeri alanlarla ilgili örgütler buraya çok fazla katılmıyor diye düşünüyorum. Bir sorun da güven bunalımıdır. Yerel yönetimleri bugün ortadan kaldırsanız toplumun çok büyük bir tepki göstereceğini sanmıyorum. Yani yerel yönetimler olsa da olur olmasa da olur diye bir kanaat var. Bu fikir aydınlarımızda da var. Çünkü yerel yönetimlerle ilgili sorunları aydınlarımız ısrarlı bir şekilde savunmadılar ve bu iktidarları denetlemediler. Hala bu konuda ciddi bir bilincin olmadığını düşünüyorum. Dolayısıyla yerel yönetimler düzeyinde kuşku, güvensizlik üreten yapılar var. Merkezi yönetimin yerel yönetimlere göre zaman zaman daha güvenilir olduğu şeklinde kamuoyunda anket sonuçları çıkar. Yani valilerin belediye başkanlarından daha güvenilir olduğu sonuçları çıkabilir. Tıpkı askerin hükümet ve meclisten daha güvenilir olduğu sonuçları çıktığı gibi. Bizim bu süreçte yaptığımız toplantılarda mahallelerin il özel idarelerinin dışına alınması ile ilgili öneriler tartışılırken belediye başkanlarının çoğu "aman valiyi almayın, vali başımızda kalsın, aksi takdirde aramızda uzlaşamayız" dediler. Bir problem de performanstır. Yerel yönetimler başarılı mıdır? Başarılı olması gerekenler çok başarılı değildir. Ama bunu yanlış yöntemle denetlediğimiz için başarısızlığı belirleyemiyoruz. Biz performansı ölçmekten çok insanları denetliyoruz. Yani işi denetlemekten çok insanlarla uğraşıyoruz. Yerel yönetimlerle

ilgili alanlarda yetkinin tam olmadığı ve parçalı olduğu, buna karşılık o konuların birden çok ilgili ve yetkilisinin bulunduğu ama merkezi yönetimin karşısında muhatap olarak birinci derecede belediye başkanlarının yer aldığı bir yapı var. Yani kentte yetkiler ve görevler tasnif edilse merkezi yönetimin yetkileri belediyenin yetkilerinden daha fazla çıkabilir. Aynı ayrı sayıldığı zaman belediyelerin birçok alanda tek yetkili olmadığı söylenebilir. Altıncı mesele kurumsallaşmanın zayıf olmasıdır. Birçok yerde yerel yönetimlerin organları, kurumları, personeli yeterince donanımlı değildir. Belki İstanbul, Ankara, İzmir gibi istisnalar yapılabilir ama Anadolu'daki birçok belediyede yeterince uzman yok, uzman personel yok ve uzman personel istihdamına ilişkin düzenlemeler yetersizdir. Uzman istihdam edecek ücret politikaları da yetersizdir. Dolayısıyla bütün bu şartlar yerel yönetimlerde başarısız olunması gibi bir sonuca çıkabiliyor. Teşekkür ederim. Hulusi Şentürk Biz teşekkür ederiz hocam. Sayın Başkan, Bilal Bey'in yerel yönetimlere yönelik eleştirel yaklaşımına da gözönünde bulundurursak mevcut durumu değerlendirebilir misiniz?

Erol Kaya : Hepimizin endişeleri ve eleştirileri var elbette. 1930'dan 2000'li yıllara kadar geçen süreyi değerlendirdiğimizde şunları görüyoruz: 1930-1950 yılları arasında belediyeler iyi niyetli girişimlerle altyapı hizmeti vermeye çalışan kurumlardır. Belki 50-70 arasında da kentsel planlamanın özellikle ağırlıklı olduğu bir yapıdan sözedebiliriz. 70-90 arasında ise Türkiye'de belediyelerin yapısal olarak çok ciddi bir depresyon geçirdiğini, yolsuzluklara bulaştığını, siyasallaştığını, ideolojik karışıklıklara karıştığını ve hatta sokak karışıklıklarını besleyen bir yapıya dönüştüğünü görüyoruz. 1990-2000 yılları arasındaki süreçte ise belediyeler artık toplumla barışık hale gelmiştir. Belediyelerin edindiği güven ve gerçekleştirdikleri hizmetlerle önceki dönemlerin güven bunalımı aşılmıştır. Şöyle bir genellemenin mümkün olduğunu söyleyebiliriz: genel durumdaki bozulma belediyeyi bozuyor, belediyedeki bozulma da genel gidişatı bozuyor. Bu süreçte halk belediyenin içerisinde kendisini bulabildiği gibi kendisini bozan bir yapıyı da bünyesinde besleyebiliyor. 1930'lu yıllardaki bir başka problem ise şudur: 1930'lu yıllarda kentlerde yaşayan insan sayısı % 25 seviyesindedir. Nüfusun % 75'i köylerde yaşıyordu. Siyasilerimiz sağolsunlar, 1930'dan 2000'li yıllara kadar geçen sürede filan köyü, filan yeri belediye yapma karşılığı oy isteye isteye 2000'li yıllara geldiğimizde artık kentlerde yaşayan insan sayımız % 80'lere çıkmıştır. Bu insanlar 1930'da, 40'da, 50'de kente gelirken kentin kendisinden istediği, tanımladığı formata uygun bir kültür, ahlak ve yaşam biçimini hazırlayarak mı kentlere göçetti? İnsanımız kendisiyle birlikte psikolojisini de kentlere taşıdı. Bunun kaçınılmaz sonucu kent yaşamıyla uyumsuzluk ve kentlerin tahrip edilmesidir. Yani bugün Türkiye'nin önemli problemlerinden birisi de kentlilik bilincinin gelişmemesidir. Dolayısıyla mesela Erzurum'dan gelen kardeşimiz Erzurum'a gösterdiği saygıyı ve korumayı burada göstermiyor veya Trabzon'dan gelen insan Trabzon'daki Trabzon kalesine veya Trabzon'daki

herhangi bir köprüye, bir sanat eserine duyduğu saygıyı buradaki eserlere göstermiyor. Bizim bir şekilde bu insanlarımıza bu bilinci vermemiz gerekiyor. Özellikle hem İstanbul ölçeğinde hem Türkiye ölçeğinde 2000'li yıllarda görüyoruz ki kentler kaybettikleri fiziki şartları geri almış durumdadır. Yani artık fiziki olarak altyapıda, suda, kanalda, arıtmada, çevre ve imar faaliyetlerinde kentler ciddi anlamda kaybettiklerini geri almış durumdadır. Ancak az önce Edibe Hanım'ın da altını çizdiği sosyal ve kültürel yaşam halen şehirlere geri dönebilmiş değildir. Yine az evvel Korel Bey'in de ifade ettiği gibi şehirlerde insanlar sahiplenme ve ekonomik anlamda destek de bekliyorlar. Dolayısıyla ekonomik hayatta da sivil toplum örgütleri, işadamları ve sanayiciler, kim olur olursa olsun bu halkın, kentin refah seviyesinin artması için örgütlenebilmeli veya bu sorunu masaya yatırabilmelidirler. Geldiğimiz süreçte bence belediyeler proje üreten ve bunu yaptığı organizasyonlarla destekleyen, sivil toplum örgütlerinin yönetime katılım kanallarını açan yeni bir yapılanmaya gitmelidirler. Şehirdeki birçok problemi şehrin kesimleri özgür bir şekilde tartışabilmeli, o şehirde yaşayanları temsil eden sivil toplum örgütleri biraraya gelebilmeli, kararlar alabilmeli ve aldıkları kararları da tıpkı köylerde olduğu gibi özgür bir biçimde ve müeyyideleri olacak şekilde hayata geçirebilmelidir. Böylelikle hem yükümüz hafifleyecektir, hem de Etyen Bey'in de ifade ettiği gibi halk kendisine ait bir yönetimde kendisi için düşünen, karar veren, icra eden ve sonunda da doğan kararı sahiplenebileceği bir yönetime kavuşmuş olacaktır.

Korel Göymen : Ben de bir şeyler eklemek isterim...

Kenan Çamurcu : Buyrun Sayın Göymen..

Korel Göymen : Başlangıç noktası bana göre, Pendik açısından bakıldığında Pendiğin kimliğinin tanımlanması biçiminde olabilir. Yani her yerleşim merkezinin olduğu gibi Pendik'in de böyle bir eylem programına başlamadan önce ortaya atıp yanıtlaması gereken sorulardan bir tanesi nasıl bir Pendik istendiğidir? Pendik'in geleceği nasıl olmalıdır? İlçe ne yönde gelişmelidir? Nasıl gelişmelidir? Tabii bu hem teknik, hem de halkın katılımını gerektiren bir konudur. Hatta başka örneklerden de biliyorum, cazip bir konu haline de dönüştürülebilir bu tartışmalar. Bu kimlik meselesinin geniş olarak tartışıldıktan sonra belediyenin faaliyetlerini birkaç kategoride toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi rutin hizmetler kategorisidir. İkincisi ise rutin şekilde örgütlenmemesi, farklı şekilde örgütlenme mantığı ile yapılması gereken proje yönetimidir. Kentte projelerle yaklaşırken ve ona göre bir yapı kurarken bir yandan da Pendik mümkün olduğu kadar saptanan kimliğe uygun olarak çeşitli paydaşları, kentte oturanları, kentte sorumluluk taşıyanları, onların temsilcilerini harekete geçirerek çeşitli eylem planlarının hazırlanması ve çeşitli projelerinin oluşturulması için de özgür bir ortam tanımalıdır. Katılımın

sınırlarını hepimiz biliyoruz. Bunun dünyadaki örneklerini de biliyoruz. Bütün bunlara rağmen adına ister kent meclisleri diyelim, ister başka isimler verelim mutlaka mümkün olduğu kadar geniş katılımı sağlayarak belirlenmiş hedeflere uygun olarak bu kişilerin kendi alanları ile ilgili proje üretmelerine imkan sağlamalıyız. Bu projelerin bir kısmı merkezi hükümetin öncelikleriyle bağdaşabilir, uyuşabilir. Bir kısmı da bağdaşmayabilir, uyuşmayabilir. Burada belediye kendini mümkün olduğu kadar organizatör olarak tanımlamalıdır. Yani bir üst ast ilişkisi olmamalıdır. Daha ziyade başka kesimlerin ve bireylerin kapasitelerini artırıcı, onların problem çözme, proje hazırlama ve uygulama yeteneklerini artırıcı bir konumda olmalıdır. Belediye bir orkestra şefi gibi devrede olmalıdır. Tabii, bütün bunların bir kısmının afaki projeler olmaları mümkündür. Burada mümkün olduğunca uygulanabilir projelere önem verilmelidir. Çünkü insanlarımızın özelliğini biliyoruz. Haklı olarak bir şeylerin somutlaştığını görmeden bir sonraki adımı atmada tereddüt içinde olurlar. Dolayısıyla hemen uygulamaya geçmek önemlidir. Bu projelerin kentin yalnız fiziki boyutuyla değil, kültürel ve psikolojik boyutlarıyla da ilgili olarak kentte bir aidiyet hissinin yaratılması ve kentleşmenin sağlanması amacına dönük olmalıdır. Pendik'te oturanların kendilerini Pendikli olarak tanımlamaya başlamaları, birincil kimliklerinin Pendik ve Pendikli etrafında oluşmaya başlamasını sağlayacak biçimde olmalıdır. Çünkü insanlarda bu aidiyet hissi olmazsa insanlar Pendik'in geleceği ile kendi geleceği arasında anlamlı köprüler, bağlar kurmakta zorlanacaklardır. Burada çok zor ama son derece önemli bir husus var. İnsanlarımızın kentleşmesi ile ilgili zorluklardan bir tanesi insanlarımızın kendilerini birincil kimlikleri ile tanımlama alışkanlıkları içerisinde olmalarıdır. Yani birine sen kimsin diye sorulduğunda ben Türküm, ben Kürdüm, ben Müslümanım ve benzeri doğrultularda kimliklerle tanımlama görüyoruz. Sonradan kazanılmış kimliklerle tanımlama alışkanlıkları yok. İşte, Etyen'in bahsettiği kültürel çeşitliliği bir çatışma alanından uzlaşma alanına dönüştürmenin yolu birincil kimliklerinin unutturulması değil, onun biraz geri plana itilerek ikincil, hatta üçüncül kimliklerin ön plana alınmasıdır. Yani insanların Pendikli olmakta birleşmeleridir. Esnaf, emekçi olmaları noktasında buluşmalarıdır. Ancak, Etyen Bey'in belirttiği gibi kentleri çatışma alanından uzlaşma alanına doğru yönlendirmek ve bunun üzerine yeni bir kentli kimlik, yani aidiyet hissi, sorumluluk duygusuna ve katılımcı eğilimlere sahip, başkaları ile birlikte çalışma ve başkaları ile birlikte olmayı kabul etmiş, kendi görüşlerinden bir miktar hoşgörü ile ödün vererek ortak noktalarda buluşma alışkanlığını kazanma eğiliminin güçlenmesi ancak bu şekilde mümkün olur. Sonuç olarak; Pendik kimliği, ona göre hazırlanmış programlar, bu programların projelere dönüştürülmesi, projelerin hazırlanması ve uygulanması safhasında diğer Pendiklilere, kentlilere mümkün olduğu kadar aktif rol tanınması ve mümkün olduğu kadar ikincil ve üçüncül kimliklerin ön plana çıkarılmasını sağlayıcı kültürel ve sosyal politikaların uygulaması gerekmektedir.

Ali Bulaç : Burada bir noktaya işaret etmekte yarar var bence. Birincil kimlikler kategorik olarak kötü değildir. Bu kimlikler her zaman insanları olumsuz da yönlendirmez. Bir tür tutuculuk ve şovenizme yönelmediği sürece birincil kimlikler diğer kimliklerin gelişmesi için uygun zemin bile sağlayabilirler. Kentsel alışkanlıklar ve aidiyet hissinin oluşmasında birincil kimlikler, geleneğin gücünden gelen etkiyle bireylerin uyumlulaşmasına en büyük katkıyı sunabilirler. Bunun sahici bir imkan ve fırsat olduğunu düşünüyorum.

Hulusi Şentürk : Artık toplantının sonuna geldik sayılır. Son sözü Sayın İsvan'a vermek istiyorum. Buyrun Sayın Başkan.

Ahmet İsvan : Efendim, ben belediye deneyimlerime örnekler vermek istiyordum ama evvela ortaya konulmuş olan bir kavrama bazı katkılarda bulunabileceğimi düşünüyorum. Belediyenin saygınlığı ve halkın belediyeye güveni konusu. İnanıyorum ki halk belediye yönetimine gerçekten katkıda bulunabilirse o zaman belediye yönetimine güvenecektir. Halkın belediyeye güvensizliği, belediyenin kendi dışında bir çalışma düzenine sahip bulunmasının sonucudur. Belediye meclis üyesinin toplumdaki saygınlığı ne kadardır? Çok az değil mi? Hatta halka belediye meclis üyeniz kimdir diye sorsanız bilmez bile. Niçin? Çünkü o kişi, önemli bir kişi değildir. Önemli kararları veren o kişi değildir. Önemli kararları belediye başkanı verir. O kişi de yılda üç dönem, varsa birkaç olağan üstü toplantıya katılır veya başkanın kararını onaylar ya da bu karara katılmıyorsa 5-10 dakika konuşma yapar ve gider. Belediye yönetiminde belediye meclis üyeleri etkili olsa, bu takdirde saygınlığı da olur. Halk, belediyeyi kendisinin yönettiğine inanırsa, belediyenin kendi eseri olduğunu düşünürse, o takdirde belediyeye saygınlığı ve güveni artar. Halkın güvendiği kurumları derecelendirirseniz belediyenin çok aşağılarda yer aldığını görürsünüz. Niçin? Çünkü, halkın gözünde belediye beceriksiz bir kurumdur. Etkisiz bir kurumdur. Yakınlarda bu değişmeye başladı. Bizim zamanımızda çok beceriksizdi. Şimdi daha az beceriksiz oluyor. Ama genel olarak belediyeler halk arasında beceriksiz kurumlar olarak değerlendirilir. Örneğin halk arasında "belediye yasağı" diye bir söz vardır. Bu dinlenmeyen bir yasaktır. Bu yasak vardır ama dinlenmese de bir şey olmaz anlayışı vardır. Ama askeriye bir yasak koyarsa herkes uyar. O yasağı çiğneyemezsiniz. Bir yere girilmesi yasaktır tabelası koyar ve kimse o yere girmez. Bu derece önemli fark vardır. Bir kurumun yetkinliği yoksa halk da o kuruma itibar etmez. O kurumun halk arasında saygınlığı olmadığı için de yetkisi artırılmaz. Bu bir kısır döngüdür. Yeteneksiz olmanın sonucu itibarsız olmak ve itibarsız olmanın sonucu da yetkisiz olmaktır. Ben yetkiye son derece önem veriyorum. Bunu gelirden daha önemli görüyorum. Çünkü yetki geliri de kapsar. Pendik Belediyesi, Pendik için önemli olan gelirden vergi alabilmelidir. Gelirlerini diğer belediyelerden farklı belirleyebilmelidir. Bu yetkiye sahip olmalıdır. Örneğin Başkanımız Erol Bey'in bahsettiği Kent Meclisleri yetkili olursa, orada alınan kararlar uygulamaya

konabilirse, bu takdirde ortaya çıkan yönetim, halkın yönetimi olacaktır. Halk da bu yönetimine sahip çıkacaktır. Şimdi ne demek istediğimi iyi anlatacağına inandığım bir örneği vermek istiyorum. Bir gün bir meclis üyem yanında bir misafirle bana geldi. Misafir, 300 dairesel bir kooperatifin yönetim kurulu başkanıymış. Kooperatif iskan ruhsatı almak için başvurmuş, fakat iskan ruhsatını verecek mühendis bunlardan rüşvet istemiş. Kooperatif bu kişiyi yakalatmak için benden yardım istiyordu ama sonuçta kooperatifin zarar görmeyeceğinin de güvencesini bekliyordu. Cahilce bu güveni verdim. Paraların seri numaraları alındı, adama suçüstü yapıldı, hapse atıldı. Sözkonusu kişi hapisneden belediyede kendi dairesine telefon etmiş. demiş ki, bu kooperatifin dairelerinin elektrik telleri 1.2 mm. oysa yönetmeliğe göre 1.5 mm. olmalıdır. "Kim bu kooperatife iskan ruhsatı verirse yakarım" demiş. İnceledik. Gerçekten 1.2 mm. Meğer, İstanbul'da ve Türkiye'de satılan bu elektrik tellerinin etiketinde 1.5 mm yazıyormuş ama içinden 1.2 mm çıkıyormuş. Şimdi. Belediye başkanı belediye meclisini toplasa ve dese ki, "Bana yetki verin, etiketinde 1.5 mm yazdığı halde 1.2 mm olan elektrik tellerini müsadere edeyim." Meclis bu yetkiyi verir mi? Elbette verir. Sonra ilan etse ve dese ki, "Üç ay içinde etiketindeki gibi 1.5 mm olmayan elektrik tellerini müsadere edeceğim." O zaman firmalar telleri etiketindeki gibi 1.5 mm olarak yapmaz mı? Yaparlar. Diğer belediyeler de bunu öğrenince aynı kararı almaz mı? Alırlar. Böylelikle ülke ölçeğinde bir değişim yaşanması kaçınılmazdır çünkü bütün belediyelerdeki inşaat sahipleri tellerini İstanbul'dan alırlar. Bu yetkiyi belediye meclisi niçin veremesin? Çünkü böyle bir yetkisi yok. Niçin böyle bir yetkisi yok? Çünkü bu önemli bir konudur ve önemli konularda belediyelere yetki vermezler. Hatta bir konu önem kazanırsa, bu alandaki yetkileri de belediyelerden geri alırlar. Örneğin trafik. İlk yasa çıktığında şehir içi trafik yetkisi belediyelerde idi. Ama otomobil sayısı artınca, taksi, dolmuş seferleri, durakları, tarifeleri önem kazanınca hemen bir kanun çıkararak bu yetkiyi merkeze aldılar. Çünkü trafik önemli bir konu haline gelmişti. Ben merkezi hükümetin belediyeye vesayetçi, kuşkucu, halkın temsilcisine güven duymayan bakışının değişmesi gerektiğine inanıyorum. Demokrasinin temelinde, ülke yönetiminin temelinde bu yatıyor. R. Tayyip Erdoğan Çin'e gidecekti ama vali yardımcısı engelledi. Ben de Strasburg'a gideceğim zaman Oğuzhan Asiltürk engellemişti. "Bu adamlar küçük adamlardır. Nereye gideceğini, ne konuşacağını bilemezler. Bu işe biz bakmalıyız" anlayışı var. Bu anlayış yerel yönetimleri mahvetmiş, demokrasinin kaynağını kurutmuştur. Şimdiki yasa bunun tersi istikamette olursa bu büyük bir kazanç olur. Ama böyle olup olmayacağını bilmiyorum. Çünkü ben 4 yıllık belediye başkanlığı döneminde 4-5 yasa çalışması gördüm. Tek konuşulan şey, vesayetin nasıl olacağı, valinin mi bakanlığın mı denetleyeceği gibi konular çevresinde idi. Zaten İçişleri Bakanlığımızın uzmanları başka türlü düşünmezler. Onun içindir ki bir demokrasi devrimine ihtiyacımız var. Halk yıllardır bunu istiyor ama kurulu düzen istemiyor.

Kenan amurcu : Tüm katılımcılara tekrar teŖekkr ediyoruz. Gerçekten derinlikli, çok yararlı ve öğretici bir toplantı oldu. Yakında Meclis gündemine gelecek olan Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı'nın burada belirtilen ihtiyaçlara yönelik çözümler getirmesini, eleŖtirilen konularda açılım sağlamasını ve Türkiye'de demokrasinin eŖiėi olabilecek yeni bir dönemin açılmasına katkı sunmasını umuyoruz.

Değerli katkılarınız için teŖekkr ederiz.